

9.814—1931. szám.

AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZ-
KERÜLET IGAZGATÓTANÁCSÁNAK

J E L E N T É S E

1929 NOVEMBER 1-TŐL
1931 NOVEMBER 1-IG.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CLUJ-KOLOZSVÁR
MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET R.-T.
1931.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsának jelentése 1929 november 1-től 1931 november 1-ig

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Mostani jelentésünk pontosan két év anyagát öleli fel. Súlyos idő volt e két év is egyházkerületünk életében. Nemcsak régi nehézségeink állottak fenn, hanem egyre súlyosbodtak gazdasági bajaink is.

Az egyéneket existenciálisan érintette az egyre csökkenő állami kongrua, annak 5—6 hónapos késedelemmel való kifizetése, a terményárak katasztrófális leesése, intézményeinket a kamatláb leesése, az általános nyomor miatt jövedelmei lepadása. Jelentésünk készítése idején egyre nehezebb felhők gyülekeznek fölénk.

Ügyeink intézésében újabb nehézségeket okoz, hogy a vallásügyi minisztériumot egyesítették a közoktatásügyivel, ahol emiatt egyházi ügyeink másodrangú kérdéssé váltak, iskolai ügyeinkben is csak sok személyes intervencióval tudtunk — úgy ahogy — intézkedni, bár meg kell állapítanunk, hogy a felekezeti iskolai ügyosztály mostani vezetője, A. Caliani úr sok megértést tanúsít igazságos kéréseink iránt.

Zsinati bizottságaink dolgoztak, az egyes törvénycikkek készen vannak, az első tc. munkálatait már közöltük is, a munkát azonban megállítja, hogy az egyre ígért Vallásügyi törvény végrehajtási utasítása mai napig sem jelent meg.

A szokásos és egyre mélyebb tartalmat nyerő református nagyheteket megtartottuk, árvaházunk, szeretetházunk, diakonisszaképző-intézetünk fejlődik, azokban áldott munka fo-

lyik, most folyik a Református kórház megteremtésére a munka, Nőszövetségeink keretei kiépültek, áldásos munkája egyre általánosabb és több oldalú lesz. A férfiszövetségek megszervezése iránt a mostani közgyűlésnek fogunk javaslatot tenni.

Hozzákezdünk a brassói kereskedelmi iskola új épületének felemeléséhez is, az egyházkerületi közgyűlés határozata alapján igazgatótanácsunk irodahelyiségeit rendbehoztuk, most már alkalmas a megsokasodott munka nyugodtabb elvégzésére.

Jelentésünk négy részre oszlik.

I. Közigazgatási ügyek.

II. Tanügy.

III. Vagyonügy.

IV. Iratterjesztés.

Egyházkerületünkben a belmisszió állapotáról a főtiszteletű Püspök úr jelentése fog beszámolni.

Jelentéseinket a súlyos gazdasági viszonyokra való tekintettel igyekeztünk a lehető legrövidebbre fogni.

I. Közigazgatási jelentés.

Egyházkerületünk kormányozása az elmúlt két év alatt a sokféle nehézségek ellenére is fennakadás nélkül történhetett, az illetékes vezetőtisztségviselők komoly igyekezettel rajta voltak, hogy a lehetőség határain belül mindenek rendben menjenek.

Betegségük miatt huzamosabb ideig kellett szabadságolnunk Volloncs Miklós és Farkas Jenő esperes aait. Istennek hála, egészségük helyre állott és a régi buzgalommal vetették ismét kezüket az ekére.

Az adminisztráció rendes menetét, a gyűlések tartását nagyon megnehezíti a gyülekezetek anyagi leromlása, a fenntartói stb. járulékok késedelmes beszolgáltatása vagy épen elmulasztása.

Az egyházmegyék esperesi vizitációja rendszeren történt, az esperesi jelentések vonatkozó részei komoly munkáról tanuskodnak. Nagyon helyén való, hogy az esperesi vizsgálatok al-

kalmával Istentiszteletek tartatnak, több helyt belmissziói napok, presbiteri konferenciák is. Nagyon helyén valónak látjuk, hogy az egyházmegyei közgyűlések az esperesi jelentések megállapításai kapcsán energikus intézkedéseket tesznek a késedelmezőkkel, mulasztókkal szemben.

Megtartásunk e nehéz napokban Isten után csak a munkában és fegyelemben lehet!

Igazgatótanácsunkban folyt a munka teljes jóakarattal és igyekezettel, sokszor nehéz körülmények között, idegörlően. Igazgatótanácsunk 1929-ben (novembertől számítva) 1, 1930-ban 4, 1931-ben 3 ülést tartott, amelyen 57 + 245 + 266, összesen 568 ügyet intéztünk el. Az igazgatótanácsos aai csaknem minden ülésen teljes számban jelentek meg és buzgón vettek részt a tanácskozásokban.

Iktatóra érkezett 1929-ben (november 1-től) 2147, 1930-ban 11,618, 1931-ben (október 31-éig) 9400 ügydarab, összesen 23.165, ebből ellátott a II. ügyosztály (Almási Samu előadótanácsos) 2047 dbt, III. ügyosztály (dr. Illés Gyula előadótanácsos) 8469 dbt, IV. ügyosztály (dr. Darkó Ákos előadótanácsos) 3295 dbt, V. ügyosztály (Mester Mihály előadótanácsos) 8598 dbt, VI. ügyosztály (nyugdíj ügy, Mester előadótanácsos) 1149 dbt.

Igazgatótanácsunkban a következő változások történtek: Meghalt boldogemlékü dr. Viski László főgondnokunk, lemondott gróf Bethlen Pál igazgatótanácsos aa, akinek helyére br. Kemény Pál aa, a következő póttag hivatott be.

Igazgatótanácsunk 1321—1930. sz. határozatával előadótanácsosi állásában véglegesítette dr. Darkó Ákos aát, aki 1925. január hó elsejétől állott egyházkerületünk szolgálatában, nemcsak nagy nyelvismeretével, sokoldalú képességeivel, hanem odaadó munkásságával is nélkülözhetetlenné tette magát központi igazgatásunkban.

Ugyancsak véglegesítette igazgatótanácsunk 450—1931. sz. határozatával H. Csoma Iona levéltárosunkat, aki 1915. május 9-ike óta van igazgatótanácsunk szolgálatában. Mindenféle megbízatásában eddig is a legkitünőbb munkaerőnek bizonyult, a levéltár kezelésében nélkülözhetetlen, az egyházkerületi irodavizsgáló bizottság jegyzőkönyveiben mindig a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott munkájáról.

Igazgatótanácsunk elnöksége mindenképen igyekezett a munka folyamatosságát biztosítani; az állandó elnökhelyettesi teendőket az egyházkerületi főjegyző-püspökhelyetteses végezte, aki az üres titkári állás teendőiből is végzett el fontosabb referátumokat. Egyéb iránt e titkári (közigazgatási előadótanácsos) teendőit ez években is teljesen díjtalanul a többi előadótanácsosok látták el s bár kívánatos volna e tiszt mielőbbi betöltése, de a mostani lesújtó gazdasági viszonyok következtében, ezzel várni kell, annál is inkább, mert új tisztviselőnek az állam nem folyósít semminemű segélyt, sőt kilátásba helyezte, a mostani tisztviselői státus leépítését is.

A tisztviselők szabadság idejét szabályzattal rendezte az igazgatótanács. A püspöki szék javaslata alapján megkísérelte igazgatótanácsunk, hogy egy nyári hónapon keresztül szünetet tartott, amikor inspekciós tisztviselők csak a fontosabb ügyeket látták el, így a szabadságok javarésze ez időre esvén, a munka folyamatossága jobban biztosítható volt.

Nagyobb vallássérelmi esetek nem fordultak elő, igyekeztünk az elrendelt Istentiszteletek ügyében rendet teremtetni, állami iskolákban és hivatalokban elismertettük református ünnepként a nagypénteket (47208—1930. sz. miniszteri rendelet), rendeletet eszközöltünk ki az állami anyakönyvvezetők számára, a nevek pontos beírásának kötelezettségére, mert e téren több helyt visszaélések voltak.

Sikerült intervenciónk az elvont félárú vasúti igazolványok visszaszerzése iránt, bár — mint az állami tisztviselőknél is — e kedvezmény lényegesen korlátoztatott.

Elhúnyt főgondnokaink arcképét megszereztük és tanácskozó termünkben kifüggesztettük.

Egyébiránt minden közérdekű határozatunkat a hivatalos lapban közöltük.

Az egyházmegyék vezetésében az elmúlt két év alatt a következő változások történtek:

Az erdővidéki egyházmegye lelkészi főjegyzői székébe Molnár Imre elhúnytja után Nagy Elek nagybaconi lelkész került, a görgényi egyházmegyében tisztújítás rendjén Széll Jakab helyett Nemes Árpád kispüspösi lelkész lett a lelkészi főjegyző. A gyulafehérvári egyházmegye a lemondott és tb. esperessé választott Kovács Károly helyébe Nagy

Ferenc tövisi lelkész aát választotta esperesévé. A hunyadi egyházmegyében az elhunyt Kovács Sándor lelkészi főjegyző aa helyett László Zoltán marosilyei lelkész aa választatott meg. A kalotaszegi egyházmegyében a lemondott Antal Géza helyett Szász Ferenc türei lelkész aa választatott meg lelkészi főjegyzőnek. A marosi egyházmegye nagyérdemű főgondnoka Ferenc Mihály Zsigmond dr. aa elhunyt, helye még betöltetlen. Az orbai egyházmegye új gondnoka dr. Kelemen Zoltán aa lett. A széki egyházmegyében a lemondott és tb. főgondnokká választott gróf Wass Béla örökébe gróf Bethlen Béla, az ő gondnoki székébe dr. Schilling János aa került.

Az új vezető munkásokat szeretettel és bizalommal köszöntjük és a lelépő munkásoktól elismerésünk kifejezése mellett veszünk búcsút.

Lelkészi karunkban sok volt a változás.

Nyugdíjba mentek Sáfrány Lajos türi, Vályi János mezőméhesi, Kovács Gyula domokosi, Orbán József siklódi, Nagy Lajos érszöllősi, Vályi Elek naszódi, Szilágyi János, lecsméri, Szász János dálnoki, Benedek Árpád kolozsvári, Bartos Gábor mezőbergenyei, Kádár Dénes nagygalambfalvi, Szász Mihály pávai, Kovács József gerendkereszturi, Lakatos Áron héderfájai, Pálfy Endre maroshévi, Sófalvi Károly rettegi lelkész aai. (Négy utóbbi 1932. január 1-i hatálylyal.)

Az elfáradt érdemes munkásoktól, — akiknek sorában olyan nevek vannak, mint Sófalvi Károly, aki évtizedeken keresztül volt, mint esperes, igazgatótanácsos, vezető, kiváló munkása egyházkerületünknek — áldás kívánsággal válnak el.

A halál aratása is bőséges volt lelkészi karunkban. A Mindenható magához hívta Sipos György ny. májai, Botha Sándor bácsii, Balogh Sándor marosnémetii, Benedek Pál borosbenedeki, Dénes Dezső felsősófalvai, Kovács Sándor vajdahunyadi, Köblös István magyarnemegyei, Török István mezőverese gyházai, Benedek Ferenc ny. tordaturi, Simon Antal bágyoni, Vályi Elek ny. naszódi, Takács Ferenc ny. bikfalvai, Kovács József héjjasfalvai, Kusztos Gyula szilágylompéрти, Molnár Imre bardóczi, Miszti Mihály nagydobai, Sándor András nagyajtai, Simon Imre ny. havadi és

Solymosi Miklós ormányi lelkész testvéreinket. Krisztus ölen nyugodjanak csendesen!

A lelkeszi állásokon következő változások történtek: Vajda Gáspár angyalosi, Nagy Sándor kiskalambfalvai, Gáspár János magyarberétei, Kádár Andor székelyabodi, Dérczi Imre lőrincrévei, Váradi József domokosi, Kölonte Tibor nasszói, Kolumbán Bendeguz cegőtelkei, Czell Béni küsmödi, Fazekas Zoltán magyarkeceli, Járai Márton fogarasi, Lőrincz Béla tordaturi, Mentő István szilágyfőkereszturi, Benedekfy Dániel nagyeresei, Kovács István magyarnemegyeyi, Szöcs Sándor tancsi, Gál Viktor vadasdi, Kusztos Dénes lozsádi, Fekete János felsősófalvi, Rákosi László kőrispataki, Szász Albert lukailenefalvai, Biró Mózes marosszentkirályi, Csekme Adám széki, Szücs János vérvölgyi, Szilágyi Károly lecsméri, Máthé Elek sóváradi, Gyenge György mezőmehesi, Keresztély József siklódi, Csáki János mezőszengyeli, Nagy Mihály Péter mezőverese gyházi, Kovács András rétyi, Kassai Géza bonchidai, Bedő Aron bágyoni, Kiss Árpád sepsibodoki, Pálfy Károly ákosfalvai, Zsigmond Pál mezőbergenyi, Mátyás László nyáradkarácsonyi, Nagy Béla fintaházai, Kádár Imre nagydobai, Fejes Dezső héjjasfalvai, Szentgyörgyi Pál bürkösi, Tamás János bethlenszentmiklósi, Gáspár Samu bardóczi és Szabó Gyula nagygalambfalvai rendes lelkészek lettek.

A mai nehéz gazdasági viszonyok mellett előreláthatóan eljön az idő, hogy olyan intézkedéseket kell tenni egyházkerületünknek, hogy két-három egyházközséget kell egy lelkipásztornak gondozni és így az új papi generáció elhelyezése is nehezebb lesz, ezért igazgatótanácsunk intézkedett, hogy az idei tanévre a theológiai első évfolyamára csak 20 erdélyi férfi hallgató nyerjen felvételt, továbbá intézkedett, hogy azok a lévíták, akik most lelkeszi állásokat töltenek be, de iskolájuk megszűnt, új vizsgával érvényesítsék tanítói oklevelüket, hogy tanítói szolgálatra legyenek beoszthatók.

A bekecsaljai és erdővidéki egyházmegyék generális vizitációjáról főtiszteletű Püspök aa fog jelentésében megemlékezni.

A testvér királyhágómelléki egyházkerülettel viszonyunk

a legbensőségesebb, fontos ügyekben közös megbeszélések alapján azonos intézkedéseket teszünk.

Őszinte fájdalommal vettünk részt a kerület gyászában, mikor első főgondnokukat, Domahidy Elemér aát vesztették el; kerületünk képviselői is részt vettek temetésén.

E helyről is tisztelettel és szeretettel köszöntjük új főgondnokukat, dr. Thury Kálmán aát, akivel eddigi együttműködésünkből méltán meríthetjük azt a reményt, hogy kerületén túl is kiemelkedő vezéralakja lesz ezer sebtől vérző anyaszentegyházunknak. Beiktatása ünnepélyén képviselőink tolmácsolták üdvözlötünket.

A testvérfelekezetekkel viszonyunk nem változott, közös érdekeinket egyetértő akarattal igyekszünk munkálni.

Igazgatótanácsi határozatok:

133—1930. II. sz. a. Igazgatótanácsunk a mult közgyűlés óta ismételten foglalkozott a marosvásárhelyi Teleki theka ügyével és a 6864—1929. sz. határozattal kiküldött bizottság javaslata alapján határozatilag megállapította, hogy az Igazgatótanács egy évszázadon keresztül mindent elkövetett, hogy ezt a vagyont az egyetemes magyarság számára megmenthesse. Ma azonban nem lát módot arra, hogy a könyvtár ügyébe beleszólhasson, mert gr. Teleki Sámuel a főfelügyeleti jogot megszüntette és ma már az alapítvány mint jogi személy az Igazgatótanács tudtán kívül az Igazgatótanács előzetes értesítése nélkül a törvényszéknél akként van bejegyezve, hogy a vagyon adminisztrálásával a Ministerul Culturii și Artelor van megbízva. Igazgatótanácsunk ezen határozatában azt is megállapította, hogy a vagyon sorsáért a történelem ítélőszéke előtt a felelősség egyedül a mai curatort terheli, mert lehetlenné tette, hogy az Igazgatótanács az illetékes helyeken eljárhasson a maga felügyeleti jogának fenntartása érdekében. Ezek után Igazgatótanácsunk ebben az ügyben ez idő szerint minden további lépést a maga részéről kénytelen beszüntetni és a felelősséget magáról elhárítani. Ezen határozat gr. Teleki Károly curátor úrral írásban közzétetett.

1065—1930. II. sz. a. Igazgatótanácsunk elkészítette az egyházközségek és iskolák tulajdonában levő műemlékű tárgyak nyilvántartásba vétele, leltározása és eladásuk szabályzatát, melyet az egyházkerületi közgyűlésnek bemutatunk.

1061—1930. II. sz. a. Igazgatótanácsunk 1930. február 20-iki ülésében ismételten tárgyalta a marosvásárhelyi egyházközség pénztár hiányainak ügyét. Az Igazgatótanács által kiküldött bizottság javaslata alapján 45 napi záros határidővel megengedte, hogy az egyházközség a pénztárhiányokat belkörileg rendezhesse, de kimondotta, hogy a kár az egyházközség tagjainak egyetemére semmi címen vagy összegben át nem hárítható és ki nem róható. Az egyházközség a kárösszeg megtérítését garantáló és felhajtását biztosító közokiratba foglalt kötelezvényeket mutatott be, melyek végrehajtásra az egyházmegyéhez leküldettek.

1206—1930. II. sz. Tárgyaltattak a sepsiszentgyörgyi egyházközség presbiteriumának az ottani polgári leányiskola renntartási költségei tárgyában a sepsi egyházmegyei közgyűlés által 20—1929. sz. a. hozott határozat elleni fellebbező határozatai. A fellebbezés elutasított és a megfellebbezett egyházmegyei közgyűlési határozat jóváhagyatott.

1109—1930. II. Jóváhagyattak a nagyilondai anya, a semesyei leány és a szurduki fiókegyházak között a jogok és köteleességek szabályzata tárgyában hozott határozatok; kimondatott, hogy ha az ujonnan alkotandó egyházi törvények azok módosítását szükségessé teszik, akkor az egyházközségek a határozatokat az új törvények szerint módosítani tartoznak.

2425—1930. II. Jóváhagyatott a héjjasfalvi egyház temetkezési egyleti alapszabályai.

7660—1930. A jobbágytelki, székelyszentkirályi és székelyudvarhelyi vallás sérelmek miatt Igazgatótanácsunk ismételten átiratott intézet gr. Majláth Gusztáv Károly római katolikus püspök úrhoz és felkérte, hogy a további sérelmek megakadályozása céljából intézzen tiltó leíratot a hatósága alá tartozó plebániái hivatalokhoz.

A beérkezett választ igazgatótanácsunk tudomásul vette azon véleményének kifejezésével, hogy több panaszra nem lesz okunk.

182—1930. és 4706—1931. II. Tárgyaltatott Szilágyi János baczai lelkésznek a széki egyházmegyei közgyűlés 2—1929. sz. határozata elleni fellebbezése. A püspöki szék véleményének figyelembe vételével a fellebbezés elutasított s a közgyűlési határozat jóváhagyatott.

977—1930. II. Tárgyaltatott Dr. Mucsy József egyházmegyei tanácsosnak az egyházmegyei officiálisták tiszteletdíja tárgyában 33—1930. sz. a. hozott hunyadi egyházmegyei közgyűlési határozat ellen beadott fellebbezése.

A fellebbezés alapján a közgyűlési határozat alaki okokból megsemmisített, mert a határozat a tanácskozási ügyrend 13. §-ának figyelmen kívül hagyásával névszerinti szavazás nélkül hozatott.

4472—1931. II. A sepsi egyházmegyei tanács határozatában megállapított feltételek mellett jóváhagyattak a sepsibesenyői egyházközségnek iskola létesítése céljából hozott presbiteri és közgyűlési határozatai.

4707—1931. II. Tárgyaltatott a magyar államnak átadott iskolaépületek és telkek visszaszerzésének ügye. Határozat alapján az Elnökség a kormányhoz előterjesztéssel élt azon okból, hogy a román kormány nem tesz eleget a szerződésekben kikötött feltételeknek és meghagyásoknak. Igazgatótanácsunk kimondotta, hogy ha ezen előterjesztése kedvezően érintkezve nem lesz, akkor az egyházkerületi közgyűlésétől kér felhatalmazást az Elnökség részére, a további szükséges lépések megtételére.

5747—1931. II. Jóváhagyatott a mezőmadarasi anya és a feketei anyásított egyházközség között a vagyon megosztása tárgyában létrejött egyezség.

Birósági ügyek.

Az erdélyi református egyházkerület bíróságának időszaki tanácsa az 1929. évi rendes közgyűlés után 1929 év december hó 11-én és 12-én, 1930 év június 26-án, 27-én, 1930 év december hó 12-én, 13-án, 1931. év április 15-én és 16-án tartott üléseket.

A fenti ülések tárgyalásainak eredményét a következőkben ismertetjük sorrend szerint:

1—1929 sz. ítélet.

A sóváradi lelkészválasztás ügye,

Az időszaki tanács, mint egyházkerületi II-od fokú közigazgatósági bíróság Sánta Ferenc és társai sóváradi egyháztagnak a bekecsaljai egyházmegyei közigazgatási bíróság 19—1929 sz. ítélete ellen beadott felebbezése tárgyában a fellebbezésnek helyet adott, a lelkészválasztást megsemmisítette és a régi pályázat alapján új választást rendelt el.

A költségekben Máté Elek lelkészt és Péter András jegy-marasztalta el.

2—1929. sz. ítélet.

Nagy Géza vámosgálfalvi lelkész és dr. Keszegh Ferenc vámosgálfalvi lakós fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyházkerületi II-od fokú fegyelmi bíróság, Nagy Géza lelkésznek a delegált kolozsvári egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság 33—1929. sz. ítélete ellen beadott felebbezés tárgyában az első fokú ítéletnek azon részét, amelyben Nagy Géza lelkészt vétkesnek nyilvánítja és ezért őt feddésre és az összes felmerült költségek megfizetésére ítéli — megváltoztatja — míg további részében jóváhagyja.

Nagy Géza lelkész felebbezése azon részének, melyben a maga teljes felmentését kéri, helyet ad és így Nagy Géza lelkészt az ellene emelt vád és azok következményei alól felmenti, míg felebbezésének azon részét, hol dr. Keszegh Ferenc és társa Réti András Istvánné megbüntetését kéri — elutasítja. A költségek fele részében Nagy Géza lelkészt, fele részében dr. Keszegh Ferenc és társait marasztalja el.

3—1929. sz. végzés.

Dr. Keszegh Ferenc és társa vámosgálfalvi lakósoknak Fejér Pál esperes elleni fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od fokú fegyelmi bíróság dr. Keszegh Ferencnek az egyh. ker. bíróság Elnökségének a fegyelmi eljárás mellőzését kimondó 53—1929. számú végzése ellen beadott felebbezését visszautasította, panaszlókat és felebbezőket a költségekben elmarasztalta.

4—1929. sz. ítélet.

A fogarasi lelkészválasztás ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság Simon Gábor nagymohai lelkésznek a nagy-szebeni egyházmegyei I. foku közigazgatási bíróságának a fogarasi lelkész választást megsemmisítő 282—1929. számú ítélete ellen beadott felebbezése tárgyában a felebbezés elutasításával az első foku ítéletet azzal a kiegészítéssel hagyta helyben, hogy Simon Gábor nagymohai lelkészt az E. T. II. cikke 209. §-ára utalással az újabb választásból teljesen kizárja.

5—1929. sz. ítélet.

Balla Mihály lelkésznek a feketelaki egyház elleni közigazgatási bírósági panaszsa.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság a feketelaki egyházközségnek a széki egyházmegyei közigazgatási bíróság 10—1929. sz. I. foku ítélete ellen beadott felebbezése tárgyában a felebbezés elutasításával az elsőfoku ítéletet indokainál fova helyben hagyta és a feketelaki egyházat a tárgyalási költségekben elmarasztalta.

6—1929. sz. ítélet.

Rácz Miklós badalói lelkésznek a magyargyerőmonostori egyház elleni közigazgatási bírósági panaszsa.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság Rácz Miklós badalói lelkésznek a kalotaszegi egyházmegyei I. foku közigazgatási bíróságának 32—1929. sz. ítélete ellen beadott felebbezése alapján a felebbezés elutasításával az I. foku ítéletet indokai alapján helyben hagyta s panaszlót a felmerült költségekben elmarasztalta.

7—1929. sz. ítélet.

Tankó József borbereki lelkész fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bírósága Kovács Károly esperes és Tőkés Julia tanítónő által a delegált nagyenyedi egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság 5—1929. sz. ítélete ellen beadott felebbezése alapján az I. foku ítéletet — a felebbezésnek részben helyet adva — megváltoztatja. Az ítéletnek Tankó József lelkész fel-

mentő részét helyben hagyja. Az összes költségekben egyedül Tőkés Juliát marasztalja el.

8—1929. sz. ítélet.

Bethlendi Márton bánffyunyadi gondnok fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság Bethlendi Márton bánffyunyadi gondnoknak a katonasági egyházmegyei I. foku fegyelmi bírósága által 35—1929. sz. a. hozott ítélete ellen beadott felebbezése alapján a felebbezés elutasításával az I. foku ítéletet helyben hagyta és Bethlendi Mártont a felmerült költségekben elmarasztalta.

9—1929. sz. ítélet.

Jancsó Albert nyárádszentimrei lelkész fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bírósága dr. Huszár Lajos bekecsaljai egyházmegyei ügyésznek a bekecsaljai egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság 116—1929. sz. ítélete súlyosbbitásáért, a bíróság végzése ellen beadott felebbezése alapján.

a) Jancsó Albert nyárádszentimrei lelkész hivatalból való felfüggesztésének érvényben tartásáért, valamint Jancsó Albert lelkésznek és Szabadi József volt nyárádszentimrei számadó gondnoknak ugyancsak az említett ítélet enyhítéséért beadott felebbezése alapján a dr. Huszár Lajos felebbezésének részben helyet adva az I. foku ítéletet részben helyben hagyja. Részben helyet ad a Jancsó Albert lelkész felebbezésének is, a Szabadi József volt gondnok felebbezését elutasítja.

a) Jancsó Albert lelkészt felmentj a 10056 lei állítólagos deszkavásárlási összeg fele részének megfizetése alól s az ítélet többi rendelkező részének teljes épségben hagyása mellett, amely ugy a minősítésre, mint a büntetésre és elmarasztalásra vonatkozik, kötelezi Jancsó Albert lelkészt a II-od foku tárgyalás költségei fele részének megfizetésére.

b) Szabadi József volt gondnokra vonatkozó részét megváltoztatja, amennyiben őt az E. T. V. cz. 35. §. c. pontja értelmében 1000 lei pénzbüntetésre itéli, a 10056 lei állítólagos deszka vásárlási összeg teljes visszafizetésére kötelezi s az ítélet többi rendelkező részét érintetlenül fenntartva, őt a II. foku tárgyalási költségek fele részének megfizetésében elmarasztalja.

Jancsó Albert lelkész hivatalba visszahelyezését a dr. Huszár Lajos ezirányu felebbezésének elutasításával helybenhagyja.

10—1929. sz. ítélet.

Az egyházkerület Elnökség által a közoktatásügyi miniszter ur 101469—1929. sz. megkeresése alapján Járai István kollegiumi igazgató és Köble József helyettes tanár ellen elrendelt és megindított fegyelmi ügy.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. I. foku fegyelmi bíróság Járai Istvánt, a nagyenyedi Bethlen-kollegium igazgatóját és Köble Józsefet, az intézet helyettes tanárát a vád és következményei alól felmentette s velük szemben a további eljárást megszüntette. A tárgyalás költségeinek megfizetésére az intézetet kötelezte.

11—1929. sz. ítélet.

Erdélyi Pál holtmarosi kántortanító fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság Erdélyi Pál holtmarosi kántortanító által a görgényi egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság 1929. év. június 6-ik napján hozott ítélete ellen beadott felebbezése alapján az első-foku ítéletet indokaival együtt helyben hagyta és Erdélyi Pált a perköltségek fizetésében elmarasztalta.

12—1929. sz. ítélet.

A rétyi papválasztás ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság Kovács Pál helyettes lelkésznek, Csösz Ferenc és társai rétyi lakosoknak, dr. Molnár Dénes ügyvédnek, a kézdi egyházmegye I. foku közigazgatási bírósága által a rétyi lelkész választás tárgyában 1929. június 18-án hozott ítélete ellen beadott felebbezése alapján Kovács Pál helyettes lelkész és dr. Molnár Dénes ügyvéd felebbezését elutasította. Csösz Ferenc és társai felebbezésének helyet adott s a kézdi egyházmegye bíróságának ítéletét a rétyi lelkész választás megsemmisítésére s az új választás elrendelésére vonatkozó részben azzal a kiegészítéssel hagyta helyben, hogy az E. T. II. cz. 45. §-a értelmében Kovács Pál helyettes lelkészt a pályázók sorából kizárta s őt az összes perköltségek megfizetésében elmarasztalta.

13—1929. sz. ítélet.

Bodoni László havadtői nyug. kántortanító közigazgatási bírósági panasza.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság Bodoni László havadtői nyug. kántortanítónak a bekecsaljai I. foku közigazgatási bíróság által 1929. február 15-én hozott ítélete ellen beadott felebbezése alapján a Bodoni László felebbezését elutasította s az I. foku ítéletet indokaival együtt helybenhagyta. Bodoni Lászlót a perköltségek megfizetésében elmarasztalta.

14—1929. sz. végzés.

A gyulafehérvári egyházmegye Elnöksége és Kovács Károly esperes felebbezése a delegált nagyenyedi egyházmegye fegyelmi bíróságának 1—1929. sz. végzése ellen.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság a delegált nagyenyedi egyházmegye 1—1929. sz. végzését a költségeknek Kovács Károly esperes és dr. Eöry István főgondnok általi hordozását illető részében megváltoztatta s úgy az előbbi, mint a II-od foku tárgyalással felmerült és megállapított perköltségek előlegezésére a gyulafehérvári egyházmegye pénztárát kötelezte. Egyebekben az I. foku végzést helyben hagyta. Utasította a delegált nagyenyedi egyházmegye fegyelmi bíróságát, hogy a gyulafehérvári egyházmegye által 27—1929. sz. alatt már megindított fegyelmi eljárást Tankó József borbereki lelkész ellen járassa le és hozzon ez ügyben érdemleges határozatot.

15—1929. sz. ítélet.

Dr. Mező László és társai medgyesi lakósok felebbezése a medgyesi gondnok választás ügyében.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság dr. Mező László és társai medgyesi lakósok által az egyházkerületi bíróság Elnökségének a fegyelmi eljárás mellőzését kimondó 5—1929. sz. végzése ellen benyújtott felebbezését elutasította, a megfelebbezett 5—1929. sz. elnöki végzést helyben hagyta és felebbezőket a tárgyalási költségek megfizetésében elmarasztalta.

1—1930. sz. ítélet.

Nagy Elek szászrégeni lelkész fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság Nagy Elek szászrégeni lelkésznek a görgényi egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság 2—1930. sz. ítélete ellen beadott felebbezése alapján az első foku ítéletet részben megváltoztatta. Nagy Elek lelkészt az E. T. V. t. cz. 34. §. A. 1. pontjában irt fegyelmi vétség elkövetésében mondja ki vétkesnek s ezért őt az E. T. V. t. cz. 35. pontja alapján 1000 lei pénzbüntetésre ítélte és az összes költségek megfizetésében elmarasztalta. Az időszaki tanács az I. foku ítéletnek azon részét, ahol Nagy Elek lelkészt az E. T. V. t. cz. 34. §. A. 3. és 5. pontjaiban irt fegyelmi vétségekben is vétkesnek mondotta ki, megváltoztatta s Nagy Elek lelkészt ezen terhére rótt vád és következményei alól felmentette, továbbá panasz és szabályszerű vád hiányában az I. foku indokolásának 5-ik pontjában irt fegyelmi vétségre vonatkozólag az I. foku ítéletet feloldotta s megkereste az I. foku bíróság Elnökségét — az összes iratoknak megküldése mellett — hogy az ezen 5. pontban említett s a lelkész későbbi beadványában is fennforogni látszó vétségekre vonatkozólag szabályszerű eljárás megindítása iránt intézkedjék.

A felfüggesztés kérdésében utasította az I. fokon eljáró bíróságot, hogy az E. T. V. t. cz. 135. §. utolsó bekezdése alapján a felfüggesztés megszüntetése iránt intézkedjék.

2—1930. sz. ítélet.

Györffy Dénes berekereszturi kántortanító fizetés hátralék iránti követelése.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság a berekereszturi egyházközség presbiteriuma által a bekecsaljai egyházmegyei I. foku közigazgatási bíróság 4—1929. sz. ítélete ellen beadott felebbezés alapján a felebbezés elutasításával az I. foku ítéletet helyben hagyta s a költségek megfizetésében a berekereszturi egyházközséget elmarasztalta.

3—1930. sz. ítélet.

Lakatos István kelementelki kántortanító fizetés hátralék iránti követelése.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság a kelementelki egyházközség által a bekecsaljai egyházmegyei I. foku közigazgatási bíróságnak Lakatos István kántortanító fizetés hátralék követelése tárgyában 1929. november 7-én hozott ítélete ellen beadott felebbezése alapján a kelementelki egyházközség felebbezését elutasította, az I. foku ítéletet helyben hagyta.

4—1930. sz. ítélet.

Nagy Sándor volt székellyboósi kántortanító fizetési hátralék iránti követelése.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság Nagy Sándor volt kántortanítónak a bekecsaljai egyházmegye I. foku közigazgatási bíróság 14—1929. sz. ítélete elleni felebbezés alapján az I. foku ítéletet a felebbezés elutasításával helyben hagyta s Nagy Sándort a költségek megfizetésében elmarasztalta.

5—1930. sz. ítélet.

Böjthe Géza szemerjai lelkész fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II. foku fegyelmi bíróság Kakas András és Pap Sándor panaszosok, az egyházmegyei ügyész, továbbá Böjthe Géza panaszlott által a sepsi egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróságnak 67—1929. számú ítélete ellen beadott felebbezés alapján Kakas András és Pap Sándor panaszosok, az egyházmegyei ügyész felebbezését elutasította. Böjthe Géza felebbezésének részben helyt adott s az elsőfoku bíróság ítéletének megváltoztatásával Böjthe Géza szemerjai lelkészt vétkesnek nyilvánította az E. T. V. t. cz. 34. §. A. 3. pontjába ütköző fegyelmi vétségben, amit azáltal követett el, hogy Imre György és Bacsoni József tanukat rá akarta bírni, hogy az I. foku bírósági tárgyaláson tanuvalomástételre ne jelentkezzenek és ezen tett által a hivatali méltóságát megsértette.

Ezen fegyelmi vétségért Böjthe Géza lelkészt az E. T. V. t. cz. 35. §. b) pontja alapján feddésre ítélte és a perköltségek megfizetésében elmarasztalta. Ezen kívül kötelezte Böjthe Géza lelkészt, hogy a Balogh István által kezeihez fizetett 240 lei egyházi adót 15 nap alatt a szemerjai egyház pénztárába fizesse be.

A többi összes panaszpontokra vonatkozólag panaszlott lelkészt a vád és következményei alól felmentette. Az egyházkerületi bíróság utasította a sepsi egyházmegye bíróságát, hogy az ítélet rendelkező részének végrehajtása iránt az E. T. V. t. cz. 131. §. értelmében intézkedjék.

6—1930. sz. ítélet.

O. Weress Sándor panaszosnak a harasztosi egyházközség elleni követelése.

Az időszaki tanács mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság O. Weress Sándor volt harasztosi, jelenben fekete-laki lelkész által a nagyenyedi egyházmegyei I. foku közigazgatási bíróság 2—1929. számú ítélete ellen beadott felebbezése alapján a felebbezés elutasításával az I. foku ítéletet helyben hagyta és O. Weress Sándor lelkészt a költségek fizetésében elmarasztalta.

7—1930. sz. végzés.

A marosszentkirályi papválasztás ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság dr. Mán Elemér és társai marosszentkirályi lakosok által a marosi egyházmegyei I. foku közigazgatási bíróságnak a marosszentkirályi papválasztás ügyében 1930. március 10-én hozott ítélete ellen beadott felebbezés alapján, miután dr. Mán Elemér a maga és társai nevében 1930. június 19-éről keltezett beadványában a felebbezést visszavonta, az ügygel nem foglalkozott, hanem az I. foku bíróság elnöke utján kérdést intézett a felebbezést aláírt egyháztagokhoz az iránt való nyilatkozatra, hogy sajátkezü aláírásukkal csatlakoznak-e a felebbezés visszavonásához, vagy azt dr. Mán Elemér beadványára tekintet nélkül a maguk részéről továbbra is fenntartják s az ügyben a felebbviteli bíróság döntését kérik.

8—1930. sz. ítélet.

Kiss Elek káposztásszentmiklósi kántortanító fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság Zsigmond Károly és társai káposztásszentmiklósi

lakósoknak a marosi egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság által 1930. március 10-én hozott határozata elleni felebbezése alapján a felebbezésnek részben helyet adva Kiss Elek kántortanítót az E. T. V. t. cz. 34. §. A) 3. pontjába ütköző fegyelmi vétségben az I. foku ítéletben is megállapított két tény miatt vétkesnek nyilvánította s Kiss Elek panaszlottat az E. T. V. cikk 35. §. b) pontja alkalmazásával feddésre ítélte s a költségek megfizetésében elmarasztalta. A marosi egyházmegye bíróságának Elnökségét utasította, hogy az ítélet rendelkező részének az E. T. V. cikk 131. §. értelmében leendő végrehajtása iránt intézkedjék.

9—1930. sz. végzés.

Kiss János rigmányi kántortanító fizetés hátralék követelése.

Az időszaki tanács, mint II-od foku közigazgatási bíróság Kiss János kántortanítónak a bekecsaljai egyházmegyei I. foku közigazgatási bíróság által 1929. november 7-én hozott elsőfoku ítélet ellen beadott felebbezése alapján az elsőfoku ítéletet az azt megelőző eljárással együtt feloldotta s a bekecsaljai egyházmegye bíróságát újabb eljárásra utasította, figyelemmel arra, hogy panaszló panaszát visszavonta. A perköltségekben a bekecsaljai egyházmegye bíróságának elnökségét marasztalta el.

10—1930. sz. ítélet.

Szilágyi János lónyaitelepi gondnoknak Baczó Lajos lónyaitelepi lelkész hunyadi egyházmegyei esperes elleni fegyelmi feljelentése.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. I. foku fegyelmi bíróság Baczó Lajos esperes lelkészt a Szilágyi János által emelt vádak és azok következményei alól felmentette. A költségekben panaszlót marasztalta el.

11—1930. sz. ítélet.

Koncza Zsuzsa vizaknai tanítónő fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság a nagyszebeni egyházmegye esperesének a delegált marosi egyházmegye I. foku fegyelmi bírósága által 1020—

1927. szám alatt hozott ítélete ellen beadott felebbezése alapján a felebbezés elutasításával az I. foku ítéletet helybenhagyta s a perköltségekben a nagyszebeni egyházmegye pénztárát marasztalta el.

12—1930. sz. ítélet.

Katona Márton vizaknai lakósnak Fosztó Dénes vizaknai lakós elleni fegyelmi panasza.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság a nagyszebeni egyházmegye esperesének a delegált marosi egyházmegye I. foku fegyelmi bíróság által 977—1929. szám alatt hozott ítélete ellen beadott felebbezése alapján a felebbezés elutasításával az I. foku ítéletet jóváhagyta s a perköltségekben a nagyszebeni egyházmegye pénztárát marasztalta el.

13—1930. sz. ítélet.

Sólyom Ferenc kézdívásárhelyi lakósnak Pál Lajos kézdívásárhelyi lakós elleni fegyelmi panasza.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság a kézdi egyházmegye I. foku fegyelmi bíróságának 16—1930. számú ítélete ellen panaszos és panaszlott által beadott felebbezések alapján az I. foku ítéletet — indokolásának részben való megváltoztatásával — helyben hagyta, a felebbezéseket elutasította; s a II. foku tárgyalási költségekben Pál Lajos és Sólyom Ferencet egyaránt elmarasztalta. Az első foku eljárás költségekben Pál Lajost marasztalta el.

14—1930. sz. ítélet.

Sólyom Ferenc kézdívásárhelyi lakósnak dr. Molnár Dénes kézdi egyházmegyei világi főjegyző elleni fegyelmi panasza.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság Sólyom Ferenc panaszlónak a kézdi egyházmegyei I. foku fegyelmi bírósága által 66—1929. szám alatt hozott ítélete ellen beadott felebbezése alapján a felebbezés elutasításával az I. foku ítéletet helyben hagyta és Sólyom Ferencet a perköltségek megfizetésében elmarasztalta.

15—1930. sz. ítélet.

Fodor Tivadar és Fodorné Gombos Ida református tanítóknak a sepsibodoki egyházközség elleni fizetés követelése.

Az időszaki tanács, mint II-od foku közigazgatási bíróság; úgy a panaszlóknak, mint panaszlottnak a sepsi egyházmegyei I. foku ítélete ellen beadott felebbezése alapján az I. foku ítéletet érdemben helybenhagyta azzal a kiegészítéssel, hogy késedelmes fizetés esetén a teljesítési határidő lejártától kezdve a 15406 lei követelés után 10% kamatot is köteles megfizetni; az eljárási költségekről szóló részét az ítéletnek azzal egészíti ki, hogy az egyházközség Fodor Tivadar részére is köteles fizetni 1550 lei költséget. Egyebekben a felebbezéseket elutasította. A II-od foku eljárási költségekben panaszlókat és panaszlottat is elmarasztalta.

16—1930. sz. ítélet.

A rétyi papválasztás ügye.

Az időszaki tanács, mint II-od foku közigazgatási bíróság; Maksai Mihály és társai rétyi lakosoknak a kézdi egyházmegyei I. foku közigazgatási bíróság által a rétyi lelkészválasztás tárgyában hozott ítélete ellen beadott felebbezése, ugyancsak Gazda Jenő rétyi főgondnok a perköltségek megállapítása miatt beadott felebbezése, továbbá Pakucz Zsigmond és társai kérése alapján az elsőfoku ítéletnek azon részét, mely a rétyi lelkészválasztást megsemmisíti, indokainál fogva helyben hagyta. Az ítéletnek azon részét, melyben az E. T. V. t. cz. 129. §-ra hivatkozással az új választást felebbezésre tekintet nélkül elrendeli, az ez ellen benyújtott felebbezésnek helyt adva, megsemmisíti s a rétyi lelkészi állásnak akár meghívás, akár új pályázat meghirdetésével választás útján való betöltését rendeli el, továbbá Gazda Jenő felebbezésének helyt adva, az ítéletnek azon részét, mely a perköltségekben egyetemlegesen Erdős Gábor választási elnököt és Gazda Jenő főgondnokot marasztalja el, megváltoztatja és az összes költségekben Gazda Jenő főgondnokot marasztalja el.

Pakucz Zsigmond és társai kérésének helyt adva utasítja a kézdi egyházmegye bíróságát, hogy Bukecz György és Pap János presbiterek ellen zsarolásért és Somogyi Endre helyettes lelkész ellen az 1930. évi április 23-iki presbiteri és közgyűlési határozatok körül tanusított magatartásáért a fegyelmi eljárást indítsa meg.

17—1930. sz. ítélet.

Nagy István csittszentiványi lelkész fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság Székely Ferenc és Gálffy Lajos csittszentiványi egyháztagnak a marosi egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság által 1930. március hó 10-én hozott ítélete ellen beadott felebbezése alapján az I. foku ítéletet helybenhagyta. Nagy István lelkészt az ellene emelt vádak és azok következményei alól felmentette, a felebbezést elutasította s a perköltségekben Székely Ferenc és társait marasztalta el.

18—1930. sz. végzés.

Kovács Sándor erdővidéki egyházmegyei esperesnek dr. Fábian László egyházmegyei gondnok elleni fegyelmi panasza.

Felek az 1930. december 13-án megtartott tárgyalás rendjén kölcsönösen kijelentették, hogy egymás jóhíszeműségében nem kételkednek, egymás becsületét nem kívánták sérteni, további együttműködésüknek semmi akadálya nincs és a megtörtént eseményt kölcsönösen sajnálják.

A bíróság a felek között létrejött megegyezést a maga részéről is elfogadta és jóváhagyta és ezzel az ügyet befejezetteknek nyilvánította.

19—1930. sz. végzés.

Dr. Gönczy Gábor székelyudvarhelyi panaszosnak dr. Lévy Lajos székelyudvarhelyi református tanítóképző intézeti tanár elleni fegyelmi panasza ügyében az egyházkerületi bíróság végzéssel kimondotta, hogy a panaszt érdemi elbírálás tárgyává nem teszi. A perköltségekben dr. Gönczy Gábor panaszost marasztalta el.

20—1930. sz. végzés.

Hajdu István és társai ördöngösfüzesi lakósoknak Csűrös Ferenc ördöngösfüzesi lelkész elleni fegyelmi panasza.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság Hajdu István panaszlónak a széki egyházmegyei I. foku bíróság által hozott ítélet elleni felebbezése alapján az I. foku ítéletet teljes egészében feloldotta s utasította az I.

foku bíróságot új tárgyalás és új határozat hozatalra. A költségekben az I. foku bíróság egyházi elnökét marasztalta el.

21—1930. sz. végzés.

Jancsó Albert nyárádszentimrei lelkész fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság Jancsó Albert panaszlottnak a bekecsaljai egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság által 77—1930. sz. a. hozott végzés ellen beadott felebbezés alapján az első foku végzést indokainál fogva helyben hagyta s Jancsó Albertet a költségekben elmarasztalta.

22—1930. sz. ítélet.

Reiterné Farkas Anna geryeszegi tanítónő fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság a geryeszegi presbiterium mint panaszos és a panaszlott által a görgényi egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság 5—1930. számú ítélete ellen beadott felebbezés alapján a felebbezések elutasításával az I. foku ítéletet indokainál fogva helyben hagyta s a költségekben panaszost és panaszlottat is elmarasztalta.

23—1930. sz. ítélet.

Czeplédy János kisborosnyói lelkész fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság az orbai egyházmegye ügyésze által az orbai egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság ítélete ellen beadott felebbezés alapján az elsőfoku ítéletet módosította és Czeplédy János kisborosnyói lelkészt vétkesnek mondotta ki az E. T. V. t. cz. 34. §. 1. és 2. pontjaiban körülírt fegyelmi vétségekben. Panaszlottat az V. t. 34. §. c. pontja alkalmazásával 10000 lei pénzbüntetésre ítélte és elmarasztalta a felmerült összes költségekben.

24—1930. sz. ítélet.

Cseh Imre zágoni számadógondnoknak önmaga ellen kért fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság Cseh Imre gondnok és Bereczki Lajos zágoni presbiter által az orbai egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróságnak

1930. június 16-án hozott I. foku ítélete ellen beadott felebbezés alapján helyet adott Cseh Imre felebbezésének s az elsőfoku ítéletet a perköltségekre vonatkozó részében megváltoztatva Cseh Imre gondnokot a költségek alól mentesítette. Bereczki Lajos felebbezését elutasította s őt az összes költségekben elmarasztalta.

25—1930. sz. ítélet.

Cseh Emil kékesi és Szűcs János vérvölgyi lelkészek fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság a széki egyházmegyei ügyésznek a széki egyházmegyei I. foku fegyelmi bírósága által 1930. október 2-án hozott ítélete ellen beadott felebbezése alapján a felebbezésnek helyet adva, az ítéletet megváltoztatta, Szűcs János lelkészt az ellene emelt vád és következményei alól felmentette. A II-od foku tárgyalási költségekben a széki egyházmegye pénztárát marasztalta el.

26—1930. sz. ítélet.

Borbély István erdőszentgyörgyi számadó gondnok fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság a bekecsaljai egyházmegyei ügyész által a bekecsaljai egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróságnak 1930. július 10-én hozott ítélete ellen beadott felebbezése alapján a felebbezésnek helyet adott, az I. foku ítéletet megváltoztatta s Borbély István számadó gondnokot vétkesnek mondotta ki az V. t. cz. 34. §. 3. pontjába ütköző fegyelmi vétségben, őt az V. t. cz. 35. §. b. pontja alapján feddésre ítélte s elmarasztalta az összes perköltségekben.

27—1930. sz. végzés.

Dr. Tóth Lajos segesvári lelkésznek dr. Gábos István segesvári ügyvéd elleni és contra panasza.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság dr. Gábos István mint viszont panaszos által az udvarhelyi egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság Elnökségének 8—1930. sz. végzése ellen beadott felebbezése alapján a meg-

támadott 8—1930. sz. elnökségi végzés megváltoztatása mellett — dr. Gábos István viszontpanaszosnak az egyházmegyei bíróság elnöksége 7—1930. f. b. számú végzése ellen 1930. szeptember 15-én benyújtott felebbezését törvényes időben beadottnak állapította meg s ehhezképes utasította az I. foku bíróság elnökségét, hogy dr. Gábos Istvánnak 1930. szeptember 15-én beadott felebbezését érdemi elbírálás végett terjessze az egyházmegyei bíróság elé. A perköltségben az egyházmegyei bíróság elnökségét marasztalta el.

28—1930. sz. ítélet.

Gáspár Gyula kebelei lelkész fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság Gáspár Gyula lelkész panaszos és az egyházmegyei ügyész által a bekecsaljai egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróságnak 1930. évi szeptember 25-ik napján hozott ítélete ellen beadott felebbezés alapján az I. foku ítéletet részben megváltoztatta, részben helyben hagyta. Megváltoztatta a következő részekben:

a) Gáspár Gyula lelkészt az V. t. cz. 35. §. a. pontja alapján rosszalásra ítélte s úgy az I. foku tárgyalási és vizsgálati összes költségekben, mint a II-od foku tárgyalási költségek fele részében elmarasztalta.

b) Kelemen Viktor kebelei egyháztagot felmenti az I. foku bíróság által megállapított vizsgálati költségek megfizetése alól, ellenben elmarasztalta a II-od foku tárgyalási költségek fele részének megfizetésében.

Helyben hagyta az I. foku ítéletnek azon részét, amely Gáspár Gyula panaszlottnak az I. foku tárgyalás és az első vizsgálat költségeiben történt elmarasztalására vonatkozik.

1—1931. sz. végzés.

Az időszaki tanács, mint egyházkerületi bíróság felhatalmazta az egyházkerületi bíróság Elnökségét, hogy a Szilágyi János lónyaitelepi gondnok terhére megállapított perköltségekből a tanuknak 1500 leit egyenként fizessen ki, miután a tanuk költségei tekintetében az ítéletekben sem az I. foku, sem a II. foku bíróság nem rendelkezett.

2—1931. sz. ítélet.

• *Jancsó Albert nyárádszentimrei lelkész és Gub Márk gegesi lelkész fegyelmi ügye.*

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság Jancsó Albert és Gub Márk panaszlottaknak a bekecsaljai egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság 7—1930. sz. ítélete ellen beadott felebbezésnek részben helyet adott s az I. foku ítéletnek megváltoztatása mellett

1. vétkesnek mondotta ki Jancsó Albert lelkészt az E. T. V. cz. 34. §. A 2., 3. és 4. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségekben s ezért őt az V. t. cz. 35. §. d. pontja alapján a nyárádszentimrei egyházközségben viselt lelkészi állásáról minden javadalom nélkül, jelen ítélet jogerőre emelkedésétől számított három hónapi határidővel elmozdította s egyben mellékbüntetés gyanánt az V. t. cz. 37. §. alapján jobb javadalmazású állásra és magasabb egyházi tisztség viselésére való választ-hatósági jogát négy évre felfüggesztette.

2. Vétkesnek mondotta ki Gub Márkus lelkészt az E. T. V. t. cz. 34. §. A 2. és 3. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségekben s ezért őt az V. t. cz. 35. §. e. pontja alapján a kolozsvári Szeretetház javára fizetendő 5000 lei pénzbüntetésre ítélte s egyben vele szemben mint mellékbüntetést, jobb javadalmazású állásra és magasabb tisztség viselésére való választhatósági jogának három évre leendő felfüggesztését alkalmazta.

3. Kötelezte Jancsó Albert lelkészt, hogy 90 nap alatt a seprődi egyházközségnek 43.000, a nyárádszentimrei egyházközségnek 16.000, a gegesi egyházközségnek 27.000 leit fizesse meg.

4. A jelen felebbviteli tárgyalás alkalmából felmerült és 15.000 lei perköltségben felebbezőket elmarasztalta azzal, hogy a Jancsó Albert terhére megállapított 10.000 leit, Gub Márkus 5000 leit köteles megfizetni.

Gub Márkus lelkész hivatali felfüggesztését megszüntette s az egyházmegyei bíróság Elnökségét az ennek megfelelő intézkedések megtételére utasította.

3—1931. sz. ítélet.

Dr. Dávid György kibédi lelkész fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi

biróság dr. Dávid György panaszlott és az egyházmegyei ügyész felebezésének elutasításával helyet adott dr. Dávid György panaszlott lelkész felebezésének s őt az ellene emelt vád és annak következményei alól felmentette. A felmerült összes perköltségekben a bekecsaljai egyházmegye pénztárát marasztalta el. Az I. foku bíróság ítéletének Kádár Andor székelyabódi lelkészre vonatkozó részét érintetlenül hagyta.

4—1931. sz. ítélet.

Csürös Ferenc ördöngösfüzesi lelkész fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság Hajdu István és társai ördöngösfüzesi egyháztagnak a széki egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság 12—1929. számú ítélete ellen beadott felebezése alapján a felebezés elutasításával az I. foku ítélete indokainál fogva helyben hagyta s a költségekben felebezőket egyetemlegesen elmarasztalta.

5—1931. sz. ítélet.

Böjthe Géza szemerjai lelkész fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróság Böjthe Géza panaszlott lelkésznek a sepsi egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság 13—1930. sz. ítélete ellen beadott felebezése alapján a felebezésnek helyet adott az I. foku ítéletet megváltoztatva: Böjthe Géza lelkészt az ellene emelt vádak és annak következményei alól teljesen felmentette s az összes perköltségekben panaszlókat marasztalta el. A sepsi egyházmegye bírósága utasított, hogy a felfüggesztés megszüntetése iránt az V. t. cz. 135. §. e. pontja szemelött tartásával intézkedjék. Az egyházkerületi bíróság megállapította, hogy Böjthe Géza lelkész a szemerjai egyházközségben duló belső bajok miatt immár képtelen békés, építő munkát végezni s ezen hivatal folytatásának képtelensége okából az E. T. VII. t. cz. 13. §. alapján ezen ítélet jogerőre emelkedésének napjával hivatalból nyugdíjazza s utasította az Elnökséget, hogy az ítélet foganatosítása céljából az előirt további lépéseket tegye meg.

6—1931. sz. ítélet.

Bartha Lajos sepsimagyarosi lelkész fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku fegyelmi bíróságpanaszos Fodor András sepsimagyarosi lakósnak az orbai egyházmegyei I. foku fegyelmi bíróság 12—1930. számú ítélete ellen beadott felebbezése alapján a felebbezés elutasításával az I. foku ítéletet helyben hagyta s panaszost a költségek fizetésében elmarasztalta.

7—1931. sz. végzés.

Cseh Emil kékesi lelkész és Szücs János vérvölgyi lelkész fegyelmi ügye.

Az időszaki tanács az egyházkerületi bíróság Elnökségének kérésére dr. Schilling János széki egyházmegyei tanácsi bírának a 25—1930. sz. II. foku jogerős ítélt ellen beadott felebbezésével kapcsolatban a kért véleményét és javaslatát az Elnökséggel közölte.

8—1931. sz. ítélet.

A sepsibodoki lelkészválasztás ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság id. Erdős Sándor és 86 társa sepsibodoki lakósnak a sepsi egyházmegyei I. foku közigazgatási bíróság 12—1931. számú ítélete ellen beadott felebbezése alapján a felebbezés elutasításával az I. foku ítéletet helyben hagyta és felebbezőket a költségekben elmarasztalta.

9—1931. sz. ítélet.

Vass Lajos szilágygörcsöni lelkész felebbezése a sepsibodoki lelkész választás ügyében.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság Vass Lajos szilágygörcsöni lelkésznek mint panaszosnak a sepsi egyházmegyei bíróság egyházi elnöke által a sepsibodoki lelkészválasztással kapcsolatosan kibocsátott 61—1930. számú végzése elleni ügyben az ugyanezen egyházmegyei közigazgatási bíróság 11—1931. sz. ítélete ellen beadott felebbezés alapján Vass Lajos panaszos és jogi képviselője felebbezéseinek részben helyet adva az I. foku ítéletet érdemileg rendelkező részében jóváhagyja, a költségek megállapítására vonatkozó részben azonban megváltoztatja oly-

képpen hogy az I. foku bíróság által meghatározott 6000 leit leszállítja 3000 leire s egyben kötelezi Vass Lajost a II-od foku bírósági költségek fizetésére is.

10—1931. sz. végzés.

Szabó Károly koronkai lelkésznek Kovács László volt koronkai lelkész elleni közigazgatási ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság panaszos lelkésznek a marosi egyházmegyei I. foku közigazgatási bíróság Elnökségének 2—1931. sz. végzése ellen beadott felebbezése alapján a felebbezésnek helyet adva, az I. foku végzést feloldotta s utasította a marosi egyházmegyei bíróság elnökségét, hogy az ügyet szabályszerű előkészítés után I. foku elintézés végett terjessze a marosi egyházmegye közigazgatási bírósága elé. Más bíróság delegálása iránti kérelemnek helyet nem ad, mert az ügy érdemleges elintézésére a marosi egyházmegye bírósága érdektelen tagokból is összeállítható. A II-od foku bírósági tárgyalási költség az ügyben jogerős ítélettel elmarasztalt felet fogja terhelni.

11—1931. sz. ítélet.

Nagy Sándor volt kántortanító panaszosnak a székelyboósi egyházközség elleni fizetés hátralék iránti követelése.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság Nagy Sándor panaszosnak a bekecsaljai egyházmegyei I. foku közigazgatási bíróság 1—1931. sz. ítélete ellen beadott felebbezése alapján a felebbezés elutasításával az I. foku ítéletet indokainál fogva helyben hagyta és Nagy Sándort az összes költségekben elmarasztalta.

12—1931. sz. végzés.

Nagy Sándor volt kántortanító perujtási ügye.

Az időszaki tanács, mint egyh. ker. II-od foku közigazgatási bíróság Nagy Sándor volt kántortanító által a bekecs-

aljai egyházmegye I. foku közigazgatási bíróságának a panaszos perujítási kérését elutasító végzése ellen beadott felebbezése alapján a felebbezést elutasította, az I. foku végzést helyben hagyta és panaszos Nagy Sándort az összes költségekben elmarasztalta.

II. Tanügyi jelentés.

A jelentés három részre tagozódik, az első rész a theologiai fakultás, a második rész a középfoku iskolák és szeretetházak, a harmadik rész az elemi iskolák és óvodák 1929—30. és 1930—31. tanévi állapotáról szól.

Általában véve iskoláink helyzetében alig állott be változás, bár középiskoláink egy kivételével elnyerte a nyilvánossági jogot, az óhajtott nyugalmi helyzet még mindig nem állott be; bár igazgatótanácsunk minden lehető megtett e téren.

Jelentésünket igyekszünk a legrövidebbre szabni, erre nemcsak a takarékoság parancsoló szava kényszerít, hanem az a tény is, hogy a tanügyi jelentések és statisztikák, csak most november első napjaiban küldettek be igazgatótanácsunkhoz, ez az oka, hogy a jelentések kinyomatása is némi késedelmet szenvedett.

A) Theologiai fakultás.

A theologiai fakultás két utolsó tanéve minden zavaró motivum nélkül a szabályzat előírásainak megfelelően folyt le. E két év igazolta, hogy az új szabályzat előírásainak, követelményeinek pontos betartása áldásos eredményeket hoz. Mint az alábbi statisztikai kimutatások igazolják, a theologiai hallgatók száma aggasztóan növekedik, úgy, hogy ma-holnap a végzett hallgatók elhelyezése nem biztosítható, hiszen az állandó kongruacsökkenés és az elértéktelenedett parochiális jövedelmek következtében nem is lehet gondolni, hogy parochiáink az eddigi számban fentarthatók legyenek, ezért igazgatótanácsunk 4582—31. sz. rendeletével kénytelen volt úgy intézkedni, hogy az 1931—32. tanév elejétől a fakultás I. évfolyamára csak 20 erdélyi férfi hallgató legyen felvehető.

Ugyancsak e célt szolgálta az igazgatótanács 4776—30. sz. rendeletével, mely szerint a bakkalaureátusi oklevéllel nem rendelkezők felvételét eltiltotta.

A fakultás vezetésében e két év alatt változás nem történt, hasonlóképpen nem történt a tanári karban sem.

A theologiai fakultás román nyelvi tanszékét betöltő dr. Pop Sevér tanár urat a közoktatás- és vallásügyi miniszter ur 162.593—30. sz. rendeletével 1930. december 1-i hatállyal állásából minden ok nélkül felmentette és helyébe dr. Muresan Sabin urat nevezte ki. Igazgatótanácsunk e ténybe nem nyugodhatott bele, egyrészt, mert dr. Pop Sevér úr működésével teljes mértékben meg lehettünk elégedve, másrészt pedig az egyház autonómiáján a tanárkinevezéssel járó sérelemért tiltakoznia kellett. Hosszas eljárásunknak, főtisztelendő Püspök aa intervencióinak eredménye is lett, a 2015—30. sz. magas királyi dekrétum megsemmisítette dr. Muresan úr kinevezését és tanszékére dr. Pop Sevér urat visszahelyezte.

A tanítás mindakét tanévben a törvényes szünetek kivételével zavartalanul folyt. A tanév megnyitása 1929-ben szeptember 29-én, 1930-ban szeptember 28-án történt ünnepélyes keretek között. Az évvárás 1930. június 15-én, illetőleg 1931 június 21-én.

A theologusok száma volt 1929—30-ik tanévben: Első félévben 165 rendes és 23 rendkívüli hallgató (I. éves 49, II. éves 44, III. éves 33, IV. éves 39). A második félévben beiratkozott 189 hallgató, kilépett 1 elsőéves, meghalt egy negyedéves. Külföldön tanult 1 harmadéves és 10 végzett s. lelkész.

Fakultásunk hallgatói között tanult 3 negyedéves, 2 harmadéves, 2 másodéves és 6 elsőéves ág. hitv. ev. vallású hallgató. A hallgatók közül 147 erdélyi, 38 királyhágómelléki, 3 jugoszláviai és 1 magyarországi illetőségű volt.

A theologus-tanárjelöltek száma 16 volt.

Az 1930—31-ik tanévben: Beiratkozott az I. félévben 189 rendes és 2 rendkívüli hallgató, (I. éves 44, II. éves 67, III. éves 47, IV. éves 33). A második félévben beiratkozott 185 theologus, kilépett 5, meghalt 1 harmadéves hallgató. Külföldön tanult 2 harmadéves, 2 negyedéves és 9 végzett s. lelkész.

Az evangélikus vallású hallgatók száma 4 első, 3 másod,

3 harmad és 2 negyedéves hallgató, összesen 11. A hallgatók illetékessége: erdélyi 152, királyhágómelléki 29, jugoszláviai 7, magyarországi 1.

A hallgatók közül az internátusban volt elhelyezve az 1929—30. tanévben 116, az 1930—31. tanévben 112.

Az internátus helyiségei végre felszabadultak, így az eddigi tömeglakásrendszeren sikerült segíteni s az egészségügyi követelményeknek eleget tenni, bár a felszerelés még mindig sok kívánni valót hagy maga után, még mindig nincs megfelelően felszerelt betegszoba, nincs fürdőszoba, társalgó, zene és tornaterem.

Az internátusi díj 4000 leu volt.

A konviktus mindkét évben házi kezelésben volt, az 1929—30. tanévben 88, az 1930—31. tanévben 105 volt a konviktusban étkezők száma. A konviktusi díj mindkét évben 10.000 leu volt.

Nagy nehézséget okozott az egyre nyomasztóbb gazdasági helyzet miatt a díjak behajtása, úgy, hogy mindkét évről tetemes hátralékok maradtak amellet, hogy a díjak nagy késedelemmel folytak be.

A hallgatók segélyezésére az 1929—30. tanévben 181.640 leut fordítottak, a királyhágómellékiek részére 99.000 leut, legátumokból 1.025.796 leut kaptak (átlag 6891 leut).

Az 1930—31. tanévben a segély volt 221.782 leu, a királyhágómellékiek részére 99.200 leu. Legátumokból 914.603 leut kaptak (átlag egy hallgató 5788 leut).

Az egészségi állapot valamit javult, amiben nagy része van az intézeti orvos aa. önfeláldozó gondoskodásának is.

A tanári kar megállapítása szerint az ifjúság magaviselete kielégítő és évről-évre örvendetesen javul, úgy, hogy már alig van szükség külső fegyelmi eszközökre, elvégzi azt az ifjúság az önfegyelmezés eszközeivel.

A kollokviumok eredménye:
1929. – 1930. tanév.

Évfolyam — — — — —	I. év		II. év		III. év		IV. év		I-IV. év	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Semester — — — — —	70	71	44	44	35	35	39	39	188	189
Beiratkozott — — — — —	70	71	44	44	35	35	39	39	188	189
Szabadságolt (koll. nem köt.)	21	21	—	—	2	2	—	—	23	23
Jeles — — — — —	7	—	7	4	5	3	8	5	27	12
Jó — — — — —	27	20	16	15	14	9	10	20	67	64
Elégséges — — — — —	9	18	17	19	8	10	17	10	41	57
Elégtelen 1 tárgyból — — — — —	3	—	1	—	1	—	2	—	7	—
Elégtelen 2 tárgyból — — — — —	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Elégtelen több tárgyból — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nem kollokvált 1 tárgyból — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nem kollokvált 2 tárgyból — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nem kollokvált több tárgyból — — — — —	1	—	1	2	—	—	1	—	3	2
Nem koll. 1 tárgyból sem — — — — —	2	10	2	4	4	11	1	3	9	28
Kimaradt — — — — —	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Meghalt — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Összesen: — —	70	71	44	44	35	35	39	39	188	189

1930. – 1931. tanév.

Évfolyam — — — — —	I. év		II. év		III. év		IV. év		I-IV. év	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Semester — — — — —	44	40	67	66	48	46	33	33	192	185
Beiratkozott — — — — —	44	40	67	66	48	46	33	33	192	185
Szabadságolt (koll. nem köt.)	2	2	—	—	7	6	5	6	14	14
Jeles — — — — —	1	1	7	1	3	—	5	2	16	4
Jó — — — — —	16	10	16	23	12	9	6	10	50	52
Elégséges — — — — —	10	23	36	36	14	12	15	13	84	84
Elégtelen 1 tárgyból — — — — —	1	1	—	—	4	3	—	—	5	4
Elégtelen 2 tárgyból — — — — —	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Elégtelen több tárgyból — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nem kollokvált 1 tárgyból — — — — —	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—
Nem kollokvált 2 tárgyból — — — — —	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2
Nem kollokvált több tárgyból — — — — —	—	—	6	3	5	6	1	—	12	14
Nem koll. 1 tárgyból sem — — — — —	—	2	1	3	2	4	1	1	4	10
Kimaradt — — — — —	4	—	1	—	1	—	—	—	5	—
Meghalt — — — — —	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Összesen: — —	44	40	67	66	48	46	33	33	192	185

A vizsgálatok eredménye:

1929—1930. tanév.

	Theologiai alapvizsga			Első lelkészképző vizsga		
Vizsgára jelentkezett	18	5	21	16	7	28
Írásbelije alapján visszautasított	—	—	—	—	—	—
Visszautasított	—	—	—	—	—	—
Visszalépett	1	1	—	—	—	—
Vizsgára állott	7	4	21	16	7	28
Összesen :	7	4	21	16	7	28
Jeles	1	—	5	1	—	5
Jó	8	3	7	3	3	11
Elégséges	5	1	8	6	4	11
Elégtelen 1 tárgyból	2	—	1	4	—	—
Elégtelen 2 tárgyból	1	—	—	1	—	1
Elégtelen több tárgyból	—	—	—	1	—	—
Összesen :	17	4	21	16	7	28

1930—1931. tanév.

	Theologiai alapvizsga			Első lelkészképző vizsga		
Vizsgára jelentkezett	22	8	49	11	—	—
Írásbelije alapján visszautasított	—	—	—	—	—	—
Visszautasított	—	—	—	—	—	—
Visszalépett	—	1	—	—	—	—
Vizsgára állott	22	7	49	11	—	—
Összesen :	22	7	49	11	—	—
Jeles	3	—	8	—	—	—
Jó	7	1	20	4	—	—
Elégséges	7	4	18	1	—	—
Elégtelen 1 tárgyból	5	2	3	2	—	—
Elégtelen 2 tárgyból	—	—	—	2	—	—
Elégtelen több tárgyból	—	—	—	2	—	—
Összesen :	22	7	49	11	—	—

Az I. évfolyam végezte után tartott minősítő vizsgára állott 1929—30-ban 34 hallgató, mind sikerrel vizsgázott, 1930—31-ben a pótminősítésre 14, a rendes minősítő vizsgálatra 35 hallgató állott elő és tett sikeres vizsgát.

Vallásstanári vizsgálatot tettek 1931. júniusában dr. Mezey Mihály, Nagy Ottó, Olajos László és Szabó Endre.

1930 és 1931 februárjában megtartották a IV-ik és V-ik teológus konferenciát, amelyek tartása egyre nagyobb fontosságú lesz, mert bepillantást enged az ifjúság lelkébe, amelyet a ma uralkodó jelszavak nem mindig helyes irányban befolyásolnak.

A szombatesti précesek, bibliakörök, az akadémiai Isteniszteletek és magasnivójú akadémiai estélyek, a tanulmányi és nevelési értekezletek mind az ifjúság nevelésének fontos alkalmai voltak.

A tanároknak buzgó részvételét az anyaszentegyház munkáiban sehol sem nélkülöztük, az egyház minden megnyilatkozásán (nagyheteken, konferenciákon, stb.) részt vesznek, tudományos működésük elismerésre méltó.

Nem hallgathatunk el két kérdést, mely a közeljövőben sürgős megoldásra vár.

Egyik az, hogy a teológiának nincsenek kellő számban a tanítás és tanulmányozás, szemináriumok céljaira szolgáló termei, ami a komoly tanulmányozás lehetőségét veszélyezteti. Másik az, hogy a teológia anyagi ügyei egyre nehezebbek lesznek, úgy, hogy képtelen a királyhágómelléki lelkészképzést tovább vállalni, ha a testvér kerület a teológia fenntartásához arányosan hozzá nem járul.

B) Középiskolák.

A mult jelentésünk óta középiskoláinkban ismét újabb, fájdalmas veszteség ért, a nyilvánossági jog elvesztése folytán a tordai leánygimnázium nem tudta fennmaradását biztosítani, tanulói létszáma 50-re apadt, s az állami vizsgáztatás költségeit sem az iskola, sem a szülők nem bírták, így az 1929—30. tanévvel megszűnt; hiába való volt a szép, modern épület, tornaterem emelése, hiába minden intervenció!

Némi vigaszt nyújt, hogy a megfelelő épülettel nem biró elemi iskolát 7 osztályúvá és 5 tanerőssé lehetett fejleszteni üressé vált épületében.

Középiskoláink közül a brassói leánygimnázium is megkapta a nyilvánossági jogot, így már a brassói kereskedelmi iskola kivételével mindegyik középiskolánk birtokába jutott nyilvánossági jogának. A kereskedelmi iskolánál az épületet kifogásolták, itt is megkezdtük egy modern új épület emelését, reméljük Isten kegyelme megengedi, hogy e tanév folyamán be is fejezhessük.

Ami az oktatás és nevelés munkájának nehézségeit illeti, ma sem javult a helyzet. Keservesen kellett panaszkodnunk múlt jelentésünkben az új 7 osztályos középiskolai tanterv miatt, megjósoltuk, hogy a gyakorlatban nem fog beválni; ime az eredmény két évi kísérletezés után megint új miniszter, új tanterv, zavaros, kapkodó átmenetekkel, ellentmondó intézkedésekkel, ismét 8 osztályos lett a középiskola, letett felvételi vizsgákat semmisítettek meg, olyan osztály ékelődött be, amelyik ugyszólván ismétli az előbbit, amellet olyan óraszámot ró a tanulókra, hogy ha így megy se testileg, se lelkileg nem bírják ki. És hiába minden kérés, 12 év óta egyik tanterv követi a másikat, minden új miniszter kérlelhetetlenül új tantervet is jelent! Ha ezen a téren nem sikerül valamelyes nyugalmi állapotot teremteni, menthetetlenül elvész mindama érték, amit felekezeti iskoláinkban négyszáz év öntudatos munkája felhalmozott.

A folyton váltakozó tantervek miatt teljesen lehetetlen márcsak a nyomasztó gazdasági viszonyok miatt is az iskoláknak tankönyvekkel való ellátása, mire kijön a sajtó alól a miniszterileg engedélyezett tankönyv, már sutba is lehet dobni.

Nagyon megnehezítette a középiskolák adminisztrációját az, hogy az inspektorátusok megszűntek, helyébe lépett a kolozsvári miniszteri igazgatóság, e hivatalnak hatáskörét addig állapítgatták, hogy az alatt meg is szűnt, illetve Serviciul Local de Invățământ-tá degradáltatott, hogy mi a hatásköre, több-e mint a bukaresti minisztérium helyi iktató szerve, nem tudjuk, de az intézkedések még lassubbak.

Minden évben változik a bakkalaureátusi törvény a legutóbbi „liberálisabb“ megoldásnál már annyira jutot-

tunk, hogy visszasirjuk Anghelescu miniszter első alkötését! Ifjuságunk erőfeszítését, kitartását illesse elismerés, hogy mindenek ellenére is megállták helyüket e vizsgán is.

Kollégiumaink kormányzó testületeiből elvesztettük dr. Ferencz Mihály Zsigmondot, a marosvásárhelyi, dr. Kincs Miklóst a zilahi, dr. Benedek Zoltánt a sepsiszentgyörgyi kollégium előljáróságából, ugyancsak gyászoljuk a Bethlen-kollégium jóltevőjét és tb. főgondnokát, Mészáros István aát. Áldott legyen emlékezetük. Lemondás folytán váltak meg előljárósági tagsági helyüktől Kolozsvári József, Bartha Lajos, Veress Károly, Szécsi Ferenc, Dezső Zsigmond, Máté Sándor.

Tanáraink közül elhaltak Gönczy Lajos székelyudvarhelyi nyugalmazott igazgató, Székely János nagyenyedi, Kovács Ferenc kolozsvári, Péter Mózes sepsiszentgyörgyi, Halmágyi Antal nagyenyedi nyugalmazott, dr. Benkő Gábor zilahi nyugalmazott és Bécsér János zilahi rendes tanár aai.

Nyugalomba vonultak: Jancsó Gábor és Joós Imre sepsiszentgyörgyi leánygimnáziumi és Trozner Lajos marosvásárhelyi kollégiumi tanárok.

Lemondás folytán elvesztettük Nagy Jenő kolozsvári kollégiumi tanárt.

Új rendes tanárok: Gödri Ferenc sepsiszentgyörgyi, Brüll Emánuel kolozsvári, Csáthó Jolán székelyudvarhelyi, Zágoni Piroska székelyudvarhelyi, Bodó Ferenc zilahi, Nagy Ottó zilahi tanárok.

Az új munkásokat, akik mind egyhangú meghívás útján kerültek tanszékükre, szeretettel köszöntjük és nehéz, de szép munkájokra Isten áldását kérjük.

Megható ünnep színhelye volt a zilahi kollégium mult tanévi évváró ünnepe. A kollégium előljárósága, tanári kara és ifjusága szeretettel ünnepelte ősz gondnokát, Z. Kiss Ernő aát abból az alkalmából, hogy 50 éve vett részt a kollégium vezetésében különböző tisztek viselésével. Igazgatótanácsunk képviseltette magát az ünnepélyen és örömmel erősítette meg az előljáróság határozatát, mellyel Z. Kiss Ernő aát tb. főgondnokká választotta. E helyen is tolmácsoljuk igazgatótanácsunk hálás elismerését és köszönetét és kívánunk csendes, derüs napokat és éveket neki.

Az elmúlt két év alatt fiatal erőkkel frissültek fel kolégiumunk tanárkarai, úgy, hogy bár a szakai arány még nem megfelelő és több helyt még mindig idegen iskolákból óraadókat kellett alkalmazni, különösen a román és francia tanítására, általánosságban e téren javult a helyzet.

Nem tudjuk aggodalom nélkül nézni, hogy a hazai egyetemeken pár év alatt olyan nagyra szökött fel a tanári pályára készülő magyar nemzetiségű egyetemi hallgatók száma, hogy csak kis részük fog felekezeti iskolánál elhelyezkedhetni.

Mi lesz velök, mikor az állam tömegesen szünteti meg középiskoláit és a román nemzetiségű tanárjelöltek száma is egyre nő, sőt nő az állásnélkül levő végzett tanárok tábora is!

Tanáraink egynek kivételével mindnyájan letették a kötelező román nyelvi vizsgát.

Középiskoláinknál összesen 92 rendes, 43 helyettes és 55 óraadó tanár működött.

Tanulók statisztikája.

Középiskoláinkban a tanulói létszám az 1930—31 tanévben:

a) Fiúfőgimnáziumok:

1. Kolozsvári	383 (+ 10)*
2. Marosvásárhelyi	322 (+ 10)
3. Zilahi	136 (— 15)
4. Nagyenyedi	225 (— 6)
5. Sepsiszentgyörgyi	215 (+ 13)

Összesen 1281, (1929—30-ban 1293)

b) Leányfőgimnázium:

Kolozsvárt 282 (+ 10)

c) Leánygimnáziumok:

1. Marosvásárhelyi	133 (— 30)
2. Brassói	81 (— 4)
3. Sepsiszentgyörgyi	78 (+ 1)

Összesen 292 (325)

* (előbbi tanévihez viszonyítva).

d) *Tanítóképzők:*

1. Tanítóképző . . .	133	(— 3)
2. Tanítónőképző . . .	289	(+ 17)
Összesen	422	(438)

e) *Kereskedelmi iskolák:*

1. Brassói fiú . . .	87	(— 4)
2. Brassói női tanf. . .	63	(— 11)
Összesen	150	(165)

Az összes tanulók létszáma 1930—31. tanévben 2427, 1929—30-ban 2553. A létszám apadás részben a tordai leánygimnázium megszűnése miatt is van.

Az 1930—31. tanévben beírt tanulók vallásszerinti megoszlása:

Református . . .	1988
Evangelikus . . .	90
Unitárius . . .	82
Róm. kath. . . .	248
Zsidó	19

Összesen: 2427

Szomorú valóság, évről-évre fogy középiskolai tanulóink létszáma, aminek oka elsősorban is a kétségbeejtő anyagi nyomorúság. Nagy igazságot mondott erdővidéki generális vizitációnk alatt egy értelmes székely gazda, „hogy tudjam taníttatni én gyermekeimet, mikor egy gyermek iskolai és konviktusi díjaira, legszerényebb ruházatára 100 mázsa buza mai ára sem elég!”

A tanulók tanulmányi eredményeiről összehasonlító részletesebb táblázatos kimutatást ez úttal nincs módunkban összeállítani, mert a tanév végi értesítők nem mindeütt jelentek meg, az igazgatói záró jelentések pedig nem azonos módszer szerint készültek.

Mindenesetre szükséges, hogy igazgatótanácsunk a jövőre megfelelő intézkedéseket tegyen a jelentések egyöntetű összeállítására.

A tanulmányi eredmény az egyes iskolák között igen

különböző, a tanuló anyag között is természetesen különbség van, azonban valószínűleg a mérték is más. A rendelkezésre álló adatok a következők:

Az 1929—30. tanévben a vizsgát tett tanulók közül megbukott:

a) Fiuifőgimnáziumok:

1. Kolozsvári javítóra bukott 98, 28%, ismétlésre 19, 5.42%.

2. Marosvásárhelyi 292 tanuló közül javítóra 70, 23.66%, ismétlésre 28, 9.9% bukott.

3. Zilahi 132 tanuló közül javítóra 27, 20.45%, ismétlésre 12, 9.08% bukott.

4. Nagyenyedi

5. Sepsiszentgyörgyi 196 tanuló közül javítóra 48, ismétlésre 8 bukott.

b) Kolozsvári leányfőgimnázium:

255-ből javítóra 34, 13.33%, ismétlésre 6, 2.35% bukott.

c) Leánygimnáziumok:

1. Marosvásárhelyi 96-ből javítóra 22, 22.92%, ismétlésre 17, 17.62% bukott.

2. Brassói 71 tanulóból javítóra bukott 19, ismétlésre 9.

3. Sepsiszentgyörgyi

d) Tanítóképzők:

1. Nagyenyedi 123-ből javítóra 16, 10%, ismétlésre 10, 8.1% bukott.

2. Székelyudvarhelyi 264-ből javítóra 11, ismétlésre 4 bukott.

e) Kereskedelmi:

Fiú kereskedelmi Brassó 88-ből javítóra bukott 40, ismétlésre 10.

Női kereskedelmi Brassó 72-ből javítóra bukott 10, ismétlésre 0.

1930—31. tanév.

a) *Fiúfőgimnáziumok:*

1. Kolozsvári javítóra 101, 28.77%, ismétlésre 29, 8.26%.
2. Marosvásárhelyi 315 tanuló közül javítóra bukott 70 22.23%, ismétlésre bukott 30, 9.52%.
3. Zilahi 125 tanuló közül javítóra bukott 30, 24.00%, ismétlésre bukott 6, 4.80%.
4. Nagyenyedi tanuló közül javítóra bukott 53 24.65%, ismétlésre 13, 6.04%.
5. Sepsiszentgyörgyi 194 tanuló közül javítóra bukott 43, ismétlésre bukott 1.

b) *Leányfőgimnázium:*

271 tanuló közül javítóra 36, 14%, ismétlésre bukott 13, 5%

c) *Leánygimnáziumok:*

1. Marosvásárhelyi 122 tanulóból bukott 49.
2. Brassói 74 tanulóból javítóra bukott 20%, ismétlésre 8.15%.
3. Sepsiszentgyörgyi 70 tanuló közül javítóra 11, ismétlésre 2.

d) *Tanítóképzők:*

1. Nagyenyedi 122 tanuló közül javítóra bukott 17 13.95%, ismétlésre bukott 13, 10.67%.
2. Székelyudvarhelyi 285 tanulóból javítóra bukott 21, ismétlésre 6.

e) *Kereskedelmi iskolák:*

1. Fiúkereskedelmi 84 tanuló közül javítóra bukott 35.55%, ismétlésre bukott 11%.
2. Női kereskedelmi tanfolyam 59 tanuló közül javítóra 8.75%, ismétlésre 8.85%.

A tanulók magaviselete ellen komolyabb kifogást nem jelentenek, még az internátusokban sem.

A bakkalaureátusi vizsgák eredménye

Az intézet megnevezése	Bakkalaureátusi vizsgára jelentkezett				Diplomát nyert			
	1929 okt.	1930 jun.	1930 okt.	1921 jun.	1929 okt.	1930 jun.	1930 okt.	1931 jun.
Kolozsvári.	30	35	35	31	20	12	24	17
Marosvásárhelyi . . .	36	36	27	28	13	19	21	26
Zilahai	13	15	22	27	3	2	1	14
Nagenyedi	—	22	13	23	—	13	12	17
Sepsiszentgyörgyi . . .	—	26	26	27	—	12	—	22
Leányfőgimnázium. . . (Kolozsvár)	15	16	4	25	11	14	3	21

A bakkalaureátusi vizsgák ügyében is teljes a kapkodás, például a legújabb módosítást csak 1931. június 24. és 26-án szavazták meg, s az utasítás csak július 3-án jelent meg. Legnagyobb sérelem, hogy azokból a tárgyakból is, amelyeket magyarul tanítottunk, pl. a természetrajzból, román nyelvi dolgozatot és feleletet követeltek. Elképzelhető, mi az ilyen eljárásnak az eredménye; még aki tud is románul, ha nem úgy tanult, nem ismerheti a terminus technikusokat. Szerencsétlen ifjaink az utolsó pillanatig izgatott bizonytalanságban voltak, azt sem tudták mit tanuljanak.

A testvéregyházakkal együtt minden lehetőt megkíséreltünk szerencsétlen ifjaink védelmére, az eredmény semmi, legfejlebb újabb változtatások a mostani őszi vizsgaszakra!

Tanítóképző intézeteinkben tanévenként egyszer van tanítóképesítő vizsgálat. A tanítóképzőben az 1929—30. tanévben 22 jelölt állott képesítő vizsgálatra, 9 kapott közülük oklevelet, az 1930—31. tanévben 23 jelölt közül 9 kapott oklevelet. A tanítóképző intézetben 1929—30. tanévben a 41 jelölt közül 39 kapott oklevelet, az 1930—31. tanévben 34 jelölt közül 29 kapott tanítói oklevelet. A tanítónőképző eredménye országos viszonylatban is a legelső közé tartozik. Az internátusok és konviktusok az előbbi évi keretekben mozogtak, az iskolák most is erejükön felüli áldozatokat

hoztak a tanulók segélyezésére, három millót közelít meg a kedvezmények összege. Internátusi díjak 3000 és 2200 leu között váltakoztak, a konviktusi díjak 10.000 és 7000 leu között.

Kétségtelen, hogy iskoláinknak fennmaradása érdekében az ellátás leegyszerűsítése árán is minden lehetőet meg kell tenni az ellátási díj csökkentésére, mert a szülők e díjat már nem bírják. A nagyenyedi kollegium már tett is kísérletet egy egyszerűbb, majdnem féláru koszt bevezetésére, ami úgy látszik, a gyakorlatban be is fog válni.

A dijhátrálékok összege egyre nő, a mult tanév végén is kétfmillió leu körül forgott. A hátrálékok elenyésztetése iránt a méltányosság mellett is energikus intézkedéseket kell tenni.

A tanári fizetésekben nem történt változás, tanáraink az 1925. évi állami fizetést kapták, néhány hónapra rendkívüli jövedelmekből, az intézetek utaltak az 1925. és 1926. évi fizetés közötti különbséget is.

Az egyházkerületi tanügyi bizottság ülésében kifejezett óhajra visszaállítottuk az önképzőkörök működését, a kollegiumok véleménye alapján egy közös működési szabályzatot készítettünk, mely még mindig jóváhagyás alatt áll a miniszteriumban, ugyancsak megindítottuk a félben maradt cserkészeteket is, a kolozsvári, marosvásárhelyi és nagyenyedi kollegiumban már vannak felesküdt cserkészcsapatok, az eddig nyert tapasztalatok alapján ez ügyben külön javaslatot terjesztünk a közgyűlés elé.

Jelentésünket azzal kell befejeznünk, hogy tanári karaink, módszeres értekezleteiken minden lehetőet megtettek, hogy az adott körülmények között a tanítás sikerét biztosítsák, ezt mutatják a generális vizitáción szerzett tapasztalataink is.

Generális vizitációk voltak: a zilahi kollegiumban 1930. március 23—27. napjain, amikor a nyilvánossági jogát visszanyert iskola ügyeit vizsgáltuk meg a legalaposabban és adtunk utasításokat a jövőre. Megállapítást nyert, hogy a kollegium tanulmányi nivója a mult generális vizitáció óta emelkedett, tanári karában nagy jóindulat van a nehézségek leküzdésére.

1931. március 2—5. napjain volt a leánygimnázium első

teljes generális vizitációja. A kiváló igazgatónőnek minden irányban segítségére voltunk, hogy a féltett iskolánk ne csak a tanulmányi nivó tekintetében, de a református nevelési eszmény szempontjából is elfoglalhassa méltó helyét.

Mindkét alkalommal préceseket és csoportokban az ifjúsággal konferenciákat is tartottunk.

C) Szeretetházak.

A mult kerületi közgyűlés a kolozsvári szeretetházat új, a középiskolákéval azonos kormányzattal, előljárósággal ruházta fel. Tehát nemcsak megnagyobbított épülettel, hanem autonom kormányzattal töltheti be fontos misszióját.

Másik szeretetházunk a brassói, a régi keretben folytatja működését Puskás Kálmán lelkész igazgatása alatt. Növendékei egyharmadrészét lelkészek, tanítók leánygyermekkei tették.

A kolozsvári szeretetházban az 1929—930. tanévben 120, az 1930—931. tanévben 121 növendék vétetett fel, akik közül 1929-ben lelkész árva volt 6, lelkész és tanárleány 66, 1930—931. tanévben 7 árva és 62 papi, tanár, tanító gyermek.

1929—930. tanévben a ref. leánygimnáziumban járt 82, a róm. kath. kereskedelmi iskolába 18, konzervátoriumba 1, egyetemi hallgató volt 10, varrást tanult 3, az 1930—931. tanévben ref. leánygimnáziumba járt 84, róm. kath. kereskedelmi iskolába 15, kenyérkereseti pályán (varrás, fényképezés) volt 4, egyetemi hallgató 16, zeneakadémiai hallgató 1 volt.

Tanulmányi előmenetelük kielégítő, utóbbi tanévben épen jó volt, erre nézve mindent megtett a nevelőtestület. Az egészségi állapot nem volt jó, többször volt vörheny eset is, amiért az intézetet be is kellett néhány napra zárni. A szükséges fertőtlenítéseket elvégezték.

Az új előljáróság, élén Szász István főgondnokkal és dr. Nagy Elek gondnokkal és női tagjaival szeretettel foglalkozik az intézet ügyeivel. A mult tanévben 2, 1930—931-ben 6 ülést tartott. Az 1930—931. tanévben az előljáróság elválasztotta a szellemi és anyagi vezetést. Az anyagi vezetés Nagy Gerő volt igazgató kezében maradt, igazgatónővé ideiglenes minőségben Benkő Ágnes tanárnő választatott meg. Működése elé bizalommal tekintünk.

Rajtok kívül 3 nevelőnő, egy zongora tanárnő végezte a nevelés és felügyelet munkáját.

Az intézet főfelügyelője a Püspök Ur több ízben meglátogatta az intézetet, épen úgy az előljáróság tagjai is.

A vallásos nevelés érdekében naponkénti esti áhitatok, bibliaórák, vasárnapi iskolák, egyházi énekórák és házi Istentiszteletek tartattak.

D) Elemi iskolák.

A mult jelentésünk óta minden lehetót megkíséreltünk, hogy elemi iskoláink jogi helyzetét biztosítsuk, folytonos intervencióval kértük a közoktatásügyi minisztériumot, hogy az iskolák autorizációs kéréseit vigye döntés elé. Mivel a törvényszerű időben beadott kérések adatai már nem egy esetben idejét multak, újból, néhol már harmadszor állították össze az iskolák kéréseit. Mennyi munka és mennyi bélyeg!

Kéréseink egy része el sem jutott a minisztériumig, mikor érdeklődtünk, miért nem intéztek el pl. egyetlen szilágymegyei iskolai kérést sem, hosszas utánjárás után derült ki az, hogy e kérések — tudja Isten hány más akta társaságában — a feloszlott nagyváradi inspektorátus levéltárában maradtak.

Az elmúlt két tanév folyamán mindazonáltal közel 100 kérés elintéztetett.

Véglegesen el van intézve és a Monitorul Oficialban is ki van hirdetve a következő iskolák működési engedélye nyilvánossági joggal: 1. Kányádjásfalva, 2. Farcád, 3. Mátisfalva, 4. Kecetkisfalud, 5. Bikafalva, 6. Beszterce, 7. Aranyosgyéres, 8. Alsóbölkény, 9. Makfalva, 10. Csej, 11. Mezőkölpény, 12. Ákosfalva, 13. Mezőbergenye, 14. Hagymásbodon 15. Lukailencfalva, 16. Jedd, 17. Balavásárhely, 18. Torboszló, 19. Székes, 20. Koronka, 21. Cserefalva, 22. Mezőfele, 23. Kolozsvári kollégiumi, 24. Ujősi, 25. Sóvár, 26. Székelyabod, 27. Marosszentanna, 28. Csittszentiván, 29. Sándortelke, 30. Szászváros, 31. Szépkényerűszentmárton, 32. Nagyernye, 33. Bürkös, 34. Marosvásárhely leány, 35. Lőrincfalva, 36. Zsobok, 37. Kolozsvár monostori, 38. Kolozsvár magyaruccai, 39. Marosludas, 40. Backamadaras 41. Marosvásárhely kollégiumi, 42. Mezőmadaras, 43. Székelykövesd, 44. Désakna, 45. Szóvérd, 46. Nagyszeben, 47. Vizakna, 48. Kolozsvár rudolfuti, 49. Erzsébetváros, 50. Hátszeg, 51. Galambod, 52. Geges, 53. Magyarrégen 54. Fintaháza, 55. Székelyvaja, 56.

Csávás, 57. Kisgörgény, 58. Göcs, 59. Vadasd, 60. Havad, 61. Somosd, 62. Kolozs, 63. Rigmány, 64. Márkod, 65. Udvarfalva, 66. Nádasdaróc, 67. Torda, 68. Toldalag, 69. Dés fiu, 70. Dés leányiskola.

Ezenkívül még 8 iskola kapott nyilvánosjogu autorizációt, a kihirdetési eljárás folyamatban van.

Nyilvánossági jog nélkül csak működési jogot nyert: 1. Ploesti, 2. Bukarest, 3. Dicsőszentmárton, 4. Nagyteremi, 5. Andrásfalva, 6. Malomfalva, 7. Retteg, 8. Szilágysomlyó, 9. Fehéregyháza, 10. Bethleni óvoda, 11. Sepsiszentgyörgy, 12. Galacz.

Ezeken kívül elvonták a nyilvánossági jogát a magyarbikali, nagygalambflavi, aldobolyi, alsófelsőszentmihályi, székelykocsárdi, nyárádszentbenedeki, feketei, pókai, málnási iskoláinktól.

A múlt év folyamán bezárták a Consiliu Permanent javaslatára alapján: 1. szamosköblösi, 2. oltszemi, 3. kisborosnyói, 4. ilyefalvi, 5. kidei, 6. hidvégi, 7. dombosi, 8. zaláni, 9. kutyfalvi, 10. nagysajói, 11. mezőtóháti, 12. angyalosi, 13. nagymohai, 14. hadrévi, 15. kórodszentmártoni, 16. aranyosgerendi, 17. hosszuaszói, 18. étfalvazoltáni, 19. mezőzáhi, 20. széki, 21. sajószentandrásai, 22. tusoni, 23. bádoki, 24. tordaszentlászlói, 25. nagybaconi, 26. mezőménesi, 27. magyarpalatkai, 28. hadadnásdi, 29. tordosi, 30. harói, 31. őraljaboldogfalvi, 32. rákosdi, 33. erdőszengyeli, 34. nagysajói, 35. meggyesfalvi, 36. nyárádtói, 37. erősi iskoláinkat.

Igazgatótanácsunk kétségbeesett erőfeszítéseket tett a bezárt iskolák megmentésére, újból beadatta az autorizációs kéreéseket, sokszori közbenjárás után többnek a miniszter ur ideiglenes működési engedélyt adott, néhánynak sorsa most dől el, mindenesetre e tanév elején már nem kezdhették meg működésüket, illetve a helyi hatóságok meggátolták a mezőtóháti, hadrévi, korodszentmártoni, aranyosgerendi, nagybaconi, rákosdi, erdőszengyeli, nyárádtói iskolákat. Mi lesz a többinek a sorsa, e pereben nem tudjuk.

Különös sullyal nehezedett rá a közoktatásügyi kormányzat a székelyföldi iskolákra, ahol Ogreanu revizor ur a legkiméletlenebb harcot folytatja felekezeti iskoláink ellen, úgy hogy a mai napig Háromszéken egyetlen iskolánk sem jutott nyilvánossági joga végleges birtokába.

A mult tanévben Caliani vezérigazgató ur megértése folytán a nyilvánossági joguktól évközben megfosztott iskolák is a 169089—930. számú miniszteri rendelet értelmében nyilvánossági joggal fejezték be a tanévet.

Ha az idei tanévre nem sikerül ilyenfajta intézkedést biztosítani, vagy az elvesztett nyilvánossági jogot visszaszerezni, a horribilis állami vizsgadíjakat előteremteni nem tudjuk. Isten tudja hány iskola halálát jelenti pedig ez!

A lupényi és marosludasi egyházközségek véglegesítették iskoláikat.

Panaszaink a régiék, sőt ujak is vannak, a beiratások, névelemzések, tulzott felszerelési követelményekhez új műfajként járult, hogy a revizorok centiméterrel méregetik az iskolatermet, köbcentiméterekre számítják ki a terem köbtartalmát s e címen gyermekek százait igyekeznek átterelni az ilyenféle méregetések alól alaposan mentes állami iskolákba, különösen olyan helyt válik be e módszer, ahol az állását féltő állami tanító urnak 40 gyermeket össze kell hozni.

Ilyen ügyekben már az esperes aai igen sok intervenciót tettek, de igazgatótanácsunk is eljárta a koronkai, magyarberkeszi, aldobolyi, nagymohai, nyárádszentbenedeki, hidvégi, kidei, pákói, szőkefalvi, hosdái, székelyvajai, magyarbikali, étfalvazoltáni, aranyosgyéresi, árpástói, nagygalambfalvi, székelykocsárdi, stb. sérelmi ügyekben és személyesen interveniáltunk a miniszteriumban. A munka, törődés sok, a siker kevés volt.

A megboldogult miniszteri igazgatóság 8135—1930. szám alatt adott ki egy a szülők szabad iskoláztatási jogát elismerő rendeletet, állítólag a revizorátusokat is utasította. Irott malszt maradt!

A tanterv a régi, hiba minden érvelés!

A fizetési egyezségi okmányokat a proporcionális bélyeggel való ellátása alóli mentesítést kimondó 120/547—28. számú rendeletet a miniszter ur ismét hatályon kívül helyezte s követelte a proporcionális bélyeg alkalmazását, ami egy millión felüli újabb megterhelést jelentene, kénytelenek voltunk a testvér felekezetekkel közösen e rendelet végrehajtása elől kitérni, mivel ez összegek megfizetésére képtelenek vagyunk.

Bár egyre nagyobb a nyomoruság, hiveink áldozatosan igyekeznek új, megfelelőbb iskolaépületek emelésére, illetőleg a meglevők kibővítésére.

Az elmúlt év alatt építettek: 1. Árpástó 200.000, 2. Buza 120.000, 3. Retteg 16.517, 4. Melegföldvár 30.000, 5. Noszoly 25.000, 6. Vice 24.000, 7. Kékes 20.000, 8. Mezősámsond 570.000, 9. Megyesfalva 80.000, 10. Kecset 286.000, 11. Küküllőpócsfalva 40.000, 12. Gernyeszeg 20.000, 13. Magyarfülpös 130.000, 14. Magyarpéterlaka 10.000, 15. Csomafája 80.000, 16. Mezőtóhát 30.000, 17. Segesvár 320.000, 18. Bodonkut 250.000, 19. Kolozsvár 2.000.000, 20. Lozsád 68.344, 21. Tordaszentlászló 130.000, 22. Bábony 6.650, 23. Zsobok 11.661, 24. Alvinc 151.229, 25. Magyarsülye 16.000, 26. Oláhdellő 20.000, 27. Marosdécse 200.000, 28. Aranyosgyéres 100.000, 29. Vadasd 200.000, 30. Nyárádselye 150.000, 31. Székelymoson 500.000, 32. Hadadnásd 303.000, 33. Krasznamihályfalva 310.000, 34. Kérő 250.000, 35. Domokos 25.000 leiben. Tehát hiveink pénzben és közmunkában 6,693.401 leut áldoztak e címen.

Tanítói karunkból elhaltak: Csiki Domokos hidvégi, Reichert Róbert mezőmadarasi, Teleki Mihály bádoki, Kecskés Gyula nyugalmazott érkörösi, Molnár Gábor nyugalmazott papolci, Nagy Kálmánné kolozsvári, Bartha Lajosné nyugalmazott sóváradi, Szűcs Imre szilágypéri, Füzessy Ferenc nyugalmazott erdőcsinádi, Fábián Lajos algyógyi, Bodókné Jáni Ilona bedei, Kovács Ferenc aranyosgerendi tanítók.

Nyugdíjba mentek: Szentgyörgyi Kornélia marosvásárhelyi, Lenárd Ferenc bábonyi, Molnár Gábor papolci, Kovács Pál marosvásárhelyi, Nagy László marosvásárhelyi, Kiss Elek káposztásszentmiklósi, Zoványi Lajos zilahi, Molnár István mezőpagocsi, Bereczky Farkas sófalvi, Bartha Emma vicei, Nagy Gerőné kolozsvári, Péter Domokos lukafalvi, Aros János szolokmai kántortanító aai.

A mai idők szerény keretei között, de annál bensőségesebben ünnepelték Pataki Lajos dedrádszéplaki kántortanító 50 éves, Péter Károly makfalvi kántortanító 50 éves, Ferenczy Gábor nyárádszentbenedeki kántortanító 25 éves szolgálati jubileumát. Igazgatótanácsunk nevében is szeretettel és elismeréssel köszöntjük őket.

Itt kell megemlítenünk, hogy egyházkerületünk egyik legkitünőbb, áldozatos tanítónője Horváthyné, Szabó Lujza dásaknai tanítónő 46011—931. szám alatt miniszteri elismerést nyert.

Statisztikáink azt mutatják, hogy felekezeti iskoláink létszáma folyton növekedik:

Elemi iskolai statisztika az 1929—30. tanévről

		7—15 tankö- lések száma	Ref. elemi iskolába járt	Magyar felekez. iskolába járt	Magyar tanny. áll. isk.-ba járt	Róman tanny. áll. isk.-ba járt	Magyar tanny. középlek. járt	Róman tanny. középlek. járt	Német tanny. középlek. járt	Szakiskolába (anoncisk.)	Beiskolázatlan
Bekecsaljai	ehm.	3326	2318	55	610	210	24	—	—	22	87
Dési	"	1593	985	32	66	281	29	62	—	67	71
Erdővidéki	"	2316	226	45	1702	145	41	5	—	71	81
Görgényi	"	3317	2402	38	402	126	36	6	8	43	256
Gyulafehérvári	"	851	384	39	76	144	32	30	3	55	88
Hunyadi	"	2045	785	57	650	252	36	64	5	141	55
Kalotaszegi	"	3423	525	5	2141	436	41	23	1	79	172
Kézdi	"	1373	200	32	908	28	65	42	2	40	56
Kolozsvári	"	4510	1472	177	1351	492	442	54	61	146	315
Küküllői	"	2529	1415	73	697	75	30	19	7	68	145
Marosi	"	5876	3081	96	1298	275	328	32	2	539	225
Nagyenyedi	"	5016	2051	26	1862	251	128	107	4	367	220
Nagysajói	"	1656	691	20	444	283	26	21	15	43	113
Nagyszebeni	"	1798	835	420	120	17	72	15	51	173	95
Orbai	"	2541	110	121	1980	8	37	5	—	23	167
Sepsi	"	3385	1100	151	1389	79	203	46	9	228	80
Széki	"	2647	1179	73	769	368	23	7	—	26	202
Szilágyszolnoki	"	8524	3422	5	3520	683	89	48	2	328	427
Udvarhelyi	"	2675	753	29	2451	223	88	24	1	49	57
Romániai	"	1233	189	1	493	33	3	127	19	47	321
		61335	24123	1495	22809	4409	1774	737	190	2565	3233

Az 1930—931. tanévben az erdélyi református egyházkerületnek volt

5 óvodája,

362 elemi iskolája,

melyben 540 tanerő működött, tehát átlag 50 gyermek esett egy tanerőre.

Az összes református tankötelesek száma 63.200 volt, akik közül 25.633 tanult református elemi iskolában.

Református felekezeti iskolánk statisztikája e tanévről.

Be volt írva 27.131 tanuló, ezek közül óvodás 234, I. osztályos 7976, II. osztályos 5925, III. osztályos 4997, IV. osztályos 3757, V. osztályos 2543, VI. osztályos 1039, VII. osztályos 660.

Vallás szerinti megoszlás:

Református	25.633
Evangelikus	131
Unitárius	431
Róm. kath.	859
Görög keleti	12
Görög katolikus	20
Baptista	4
Adventista	14
Izraelita	27

Az állami ellenőrzés buzgón folyik. Egyre kevesebb a kifogás tanítóink román nyelvi tudása miatt is, a most tartott utolsó román vizsgán még mindig megbukott 15 tanítónk, reájuk vonatkozólag kértük, hogy adassék nekik még egy alkalom a vizsgára, s addig állásukban maradhassanak. Döntés még nem történt.

Az egyházmegyei ellenőrzés egyre intenzivebb és gyümölcsözőbb.

A generális vizitációk alkalmával megvizsgáltuk a bekecsalji egyházmegye, valamint az erdővidéki egyházmegye összes iskoláit. Amott majdnem minden egyházközségben iskola, emitt már csak négy. Itt láthattuk milyen különbség az, ahol van felekezeti iskola!

Bekesalján a makfalvi, márkodi, nyáradandrásfalvi, sóváradai iskolákban, de másutt is igen szép eredményt, buzgó munkát láttunk, Székelyberén, Harasztkereken, Kelemenelkén, Májában, Nyárádselyén, különösen Székelymosonban megtettük a rendelkezéseket a hiányok kiküszöbölésére.

Az erdővidéki egyházmegyében a köpeci iskolát kivéve, mindenütt jobb eredményt, lelkesebb munkát szerettünk volna látni.

Az állami ünnepeket megtartották, megfelelő keretben megünnepezték a Reformáció ünnepét is.

A vallásoktatást a legtöbb helyen a lelkészek végzik az új tankönyvek nyomán, ahol buzgósággal, nagy eredmény-nyel és áldással, különösen ki kell emelnünk azt a szép eredményt, amit Sóváradon elérték és amit elért az új vallás-

könyvek ellen a mult kerületi közgyűlésen hadakozó Dávid György aa. Kibédén.

Elemi iskoláink 1930—31. tanévi szükségletei 28,509.727 leut tettek ki, amely összegből a tanítók személyi járandóságai 23,135.960 leut tettek ki. Az egyházközségek a fenti szükségletből 16,321.818 leut, az állami segély 2,272.280 leut fedeztek, a többit az egyházmegyék és az egyházkerület fedezte. Hiányok még vannak, az egyre nyomasztóbb anyagi nyomoruság egyre sötétebb képet vet előre.

Ime a szomorú nyugtalan kép! Isten óvja, vezesse keresztül iskoláinkat e nehéz vészterhes időkön.

III. Vagyonügyi jelentés.

Az egyházkerületi pénztár számadásairól és költségvetéséről, valamint az egyházkerület vagyonügyi helyzetéről az alábbi jelentést terjesztjük a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés elé:

A) Az 1929. évi egyházkerületi számadás az 1928. évi számadás 197.758 lei 02 bani veszteségével szemben 318.093 lei 58 bani veszteséggel állítatott össze és záratott le. Ezen számadás első- és másodfokon felülvizsgáltatott és ennek a számadásnak főbb tételei a következők:

1. Az Ingatlan-számlán az 1929. év folyamán lényeges változás nem történt, ingatlan-számlánk 1,086.537 lei 55 banival tartozik, ennek a fedezetéül szolgál a püspöki székház, a Magyarucca 40. és 44. számú ingatlan.

2. Értékpapír-számlánk 3,761.299 lei 56 bani követelést tüntet fel.

3. Az Önbiztosító-alap 1,722.470 lei 91 baniról 1,996.806 lei 91 banira emelkedett. Ezen számlánál megjegyezzük, hogy az egyházközségek biztosításait a Minerva biztósítótársaságnál viszontbiztósítottuk.

4. A Belmissziói-számla az 1929. év folyamán a belmissziói bizottság által összeállított 300.000 leies költségvetés keretei között mozgott.

5. Az egyházközségek Betét-számlája 1929. december 31-ig 6,184.508 lei 51 bani betétet tüntet fel.

6. Viszont az egyházközségek tartozása 1929. december 31-én meghaladja a 10,000.000 leit.

7. Az Iratterjesztés saját költségvetése alapján dolgozott és 1929. december 31-én 304.466 lei 13 bani készpénzzel, illetve követeléssel zárta.

8. Az Utiköltség-számla az 1929. évben 519.237 lei 30 bani kiadást tüntet fel. Újlag meg kell állapítanunk, hogy a feltétlenül szükséges hivatalos utazások és gyűlések napidíjai és költségei az egyházkerület érdekében csökkenthetők nem voltak az ügy érdekeinek elhanyagolása nélkül.

9. Az Irodaköltség-számla, mely magában foglalja a központi adminisztráció kiadásait, személyi és dologi kiadásokat összesen 1,859.364 lei 85 bani kiadást és 1,566.448 lei bevételt (államsegély) mutat s ennél fogva ennél a számlánál 292.916 lei 85 bani fedezetről kellett gondoskodni.

10. Az egyházkerület házainak évi bérjövödelme 1,386.548 lei volt, amelyet 432,737 lei 50 bani ingatlan fenntartási költségek terheltek.

B) Az 1930. évi egyházkerületi számadás az előző évi 318.093 lei 58 bani veszteséggel szemben 184.522 lei 03 bani veszteséggel állított össze. Az 1930. évi számadás első- és másodfokon felülvizsgáltatott s ezen számadásnak főbb pontjai és adatai a következők:

1. Ingatlan-számlánk értéke 1,380.630 lei és 55 banira emelkedett, ami abban leli magyarázatát, hogy Igazgatótanácsunk kifizette az általa két évvel előbb megvásárolt Király-u. 53. számú házas telek hátralévő vételárát és az 1930. év folyamán az egyházkerületi közgyűléstől kapott utasítás értelmében az igazgatótanácsi épületet kibővítette és renoválta. Új bejáratot készített, összekapcsolván a Király-utca 51. és 53. számú házakat. A Király-utca 53. számú házat felemelte az igazgatótanácsi épülettel egy szintre, a tanácstermet megnagyobbította, a régi kapualját beépítette s ezáltal új helyiségekkel bővítette az ügyforgalom lebonyolításához szükséges helyiségeket. Elnöki szobát állított be és várótermet létesített. Általában az egész épületet a püspöki lakással egyetemben a viszonyoknak megfelelően a szükség szerint renoválta és ezek a költségek összesen 700.000 leit vettek igénybe a költségvetésben előirányzott épület jókarban tartási kisebb költségeken felül.

2. A Belmissziói-számla az 1930. évben a belmissziói bizottság által összeállított 300.000 leies költségvetés kereteit nem lépték túl.

3. Az önbiztosítási alap 1930. december 31-én 2,273.141 lei 91 banira emelkedett.

4. Az egyházközségeknek az egyházkerületi pénztár által kezelt alapjai, 7.267.532 lei 24 banit tesznek ki.

5. Az egyházközségeknek a tartozása az 1930. év folyamán a 10,000.000 leit meghaladták.

6. Az Iratterjesztés saját költségvetése kereteiben dolgozott és az 1930. évet 130.803 lei 03 bani készpénz követeléssel zárta.

7. Utiköltségszámlánk az 1930. év folyamán 408.651 leit tüntet fel.

8. Az egyházkerület házainak bruttó jövedelme az 1930. évben 1,465.724 leit tett ki, melyet különböző adókban, közrovtalokban és ingatlan-fenntartási költségekben 674.358 lei 50 banit terhelt.

C) Igazgatótanácsunk összeállította az egyházkerületi pénztár 1931. évi költségvetését 18,383.200 lei szükséglettel és 18,383.730 lei fedezettel, tehát 530 lei maradvánnyal. Ezen költségvetésben szerepel mint átfutó tétel 10,000.000 lei egyetemes egyháziadó-jövedelem, mely teljes egészében iskoláink fenntartására fordítani volt rendelve. A költségvetés magas összegét tulajdonképen az átfutó tételek magyarázzák meg. Alább ismeretjük az 1931. évi költségvetés főbb tételeit:

1. A központi közigazgatás összes tételei, tisztviselők fizetése, irodaköltség, posta, telefon, stb., fűtés, világítás, utiköltség, központi épület jókarban tartása és nyugdíjintézeti járulékok összesen 2,325.000 leit tesznek ki, amelyből a lecsökkentett államszegély 1,200.000 leit fedez.

2. Az egyházközségek betétjei után a főkönyvi alapítványok után az egyházkerület pénztára kamatok címén 750.000 lei kiadást irányzott elő.

3. Az ingatlanokat terhelő kiadások címén állami adó, jövedelmi, köztisztasági adók, stb. és a bérházak jókarban tartására összesen 480.000 lei irányztatott elő.

4. A Református Szemle előállítására 260.000 lei költségbe kerül.

5. Átfutó tételek a Baldácsy-alap jövedelme, mely 400.000 leiben irányztatott elő, de ezen összeg lényegesen kevesebb lesz az egyetemes konventtől nyert értesítések alapján az ottani lehetetlen gazdasági állapotok miatt. A Baldácsy-alap jövedelme nagy részben a régi lelkészi özvegyek segélyezésére fordítatik.

6. A régi lelkészi özvegyek segélyezésére 1,200.000 lei fordítatik.

7. Átfutó tételként szerepel az Iratterjesztés költségvetése, mely 860.000 lei saját költségvetésével dolgozik.

8. Bérházaink jövedelme 1,586.000 leire irányoztatott elő, mely összeg az év folyamán minden esetre lényeges csökkenést fog mutatni az általános rossz gazdasági viszonyok miatt, a kamat jövedelmei 1,265.000 leiben irányoztattak elő. E tételmel meg kell jegyeznünk, hogy ezen kamatjövedelmeknek bevételezése nem valószínű a mai gazdasági viszonyok között, mivel az egyházközségek legnagyobb része a fenálló tartozásaik után a kamatokkal hátrálékban maradnak.

D) Jelentjük a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlésnek, hogy az általános gazdasági és pénzügyi válság következtében egyházkerületünk Igazgatótanácsa az 1931. évi egyházkerületi közgyűlés előtt történt események miatt nem volt abban a helyzetben, hogy az 1932. évi költségvetést megközelítő realitással is össze tudja állítani. A központi államsegélynek teljes bizonytalansága és a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részvénytársaság kényszeregyezsége folytán beállott jövedelemcsökkenés, továbbá az a körülmény, hogy az egyházközségeknél kihelyezett 10.000.000 leies követelés nemcsak nem törlesztetik, de a kamatai sem folynak be, igazgatótanácsunkat azon helyzet elé állította, hogy tudatában annak a nagyfokú költségvetési redukciónak, melyet az egyházkerületi költségvetés összeállításánál végre kell hajtsan, arra kéri a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlést, hogy adjon felhatalmazást az egyházkerület igazgatótanácsának arra vonatkozólag, hogy az egyházkerület 1932. évi költségvetését saját hatáskörében az egyházkerületi közgyűlés utólagos jóváhagyásától feltételezetten a tényleg remélhető bevételek alapos számbavétele után december vagy január hónapban állíthassa össze. Természetesen a bevételek csökkenéséhez mért kiadási redukciónkkal hozva egyensúlyba az egyházkerület 1932. évi költségvetését.

Jelentjük a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlésnek, hogy Igazgatótanácsunk június hónapban a brassói középiskola eljáróságával egyetértőleg elhatározta, hogy a brassói középiskola részére egy két emeletes iskolaépületet épített, internátussal egybekötve, olyképen, hogy a folyó évben az épületet fedél alá hozza és a következő 1932. év tavaszán az építke-

zést befejezi, hogy ezen szükséges épület a református kultúra szolgálatába állítható legyen 1932. szeptember 1-én. Jó reményekkel és bizalommal indult az építkezés útjára, igazgatótanácsunknak azon reményteljes bizodalomban, hogy a kitűzött célt Isten segedelmével el is fogja érni.

Az építkezés a nyár folyamán megkezdődött és ma már az építkezés első részének befejezése előtt állunk, amennyiben az épület pár napon belül fedél alá kerül. Az eddigi építkezési költségek közel 2,000.000 leit tesznek ki. A beköszöntött rendkívül nehéz gazdasági viszonyok miatt valósággal súlyos harcot kellett vívjon egyházkerületünk vezetősége, hogy az építkező vállalkozóknak a szükséges összegeket rendelkezésre tudja bocsájtani. Reméljük, hogy a még hiányzó összegeket néhány hét keretein belül ki tudjuk fizetni. E pillanatban az építkezés jövő évi folytatásának ügye természetesen a legnagyobb bizonytalanságban van.

Igazgatótanácsunk ugyancsak június hónapban, amikor még nem láttuk és nem is remélhettük, hogy az egész világ s ezzel együtt egyházkerületünk gazdasági életében is ilyen lényeges eltolódások lépnének föl, elhatározta, hogy az egyházkerület egyik régi szükségletének részbeni fedezésére, egy Református Kórház felállításának részbeni költségeire egy sorsjátékot rendez. A sorsjáték rendezése folyamatba tétetett és reméljük, hogy ezen sorsjáték megfelelő jó eredménnyel fog végződni. A nagy cél érdekében mindenkit, egyházunk minden hivatalosát és intézményét arra kérjük, hogy az ügy érdekében sziveskedjék minden lehető megtenni saját hatáskörében.

A szászvárosi kollégium új épületének eladási ára 7,500.000 lei az egyházkerületi pénztárban kezeltetett s annak mindenkori kamatjövedelme a szászvárosi kollegium előljáróságának rendelkezésére bocsájtott. Az egyre nehezedő gazdasági és pénzügyi válság közepette igazgatótanácsunk 1931. október 13-án megvásárolta a szászvárosi kollégium részére László Gyula bankigazgató úrtól a Kálvin-utca 2. számú bérpalotát, mely két emeletes és a fronttal a Ferencz József útra néz. A vételár 3,250.000 lei volt, melyhez az illeték járult 257.000 leiben, úgy hogy az egész épület vételösszege 3,500.000 leit tesz ki. Igazgatótanácsunk a vételt szerencsés tőkebefektetésnek tekinti a mai viszonyok között s azért sietett ezt a vételt perfektuálni, mert ezen vétel után minden alapjának körülbefül felerésze ingatlanba van fektetve.

A bérház jövedelme ezidőszerint a 7%—8%-os nettó jövedelmet biztosítja. A megvásárolt bérház a telekkönyvben az erdélyi református egyházkerület nevében szerepel, de jegyzőkönyvileg megállapították, hogy ez a bérház a szászvárosi kollégium tulajdonát képezi, s annak jövedelme ennél fogva a szászvárosi kollégiumot illeti meg. A nehéz pénzügyi helyzetben ezt a vásárt igazgatótanácsunk csak úgy tudta végrehajtani, hogy a bérházat terhelő nagyobb bankadósságot átvette s azt még idejében a szászvárosi kollégium betétjéből kifizette, illetve a tartozás törlesztésére átiratta.

Méltóságos és Főtisztelendő Egyházkerületi Közgyűlés!
 A legutóbbi egyházkerületi közgyűlés óta eltelt két esztendő alatt igazgatótanácsunk óriási erőfeszítéseket tett az iskolai költségvetések kiegyensúlyozása érdekében. Köztudomású, hogy az elmúlt 12 év alatt az egyházkerület munkásságának nagy része állandóan az ő iskolapolitikájának megalapozására és megszilárdítására fordított. Amidőn azt képzeltük és azt hittük, hogy az iskolai vonalon egy nyugvó pont fog bekövetkezni, akkor következett be egyházkerületünket nagyon közelről érdeklő és érintő azon veszedelem, hogy az állami költségvetés kiegyensúlyozásának indokolásával lelkészeinknek kongrua-ügye 1930. november havától kezdve a legnagyobb bizonytalanságba került. A bizonytalanság egy éve állandóan tart, anélkül, hogy egyetlen olyan nap adatott volna részünkre, amelyben valami biztosat mondhattunk vagy tudhattunk volna lelkészeink kongrua-ügyéről. Lelkészi állások 11%-ának beszüntetése, a lelkészi kongruának 23%-os csökkentése, azután áldozati adóval való megterhelése, később egy újabb 23%-os visszatérítésre érkeztek a folyton ismétlődő és változó miniszteri rendeletek. A ténylegesen folyósított kongruák 4—5 havi késedelemmel fizettettek ki az állami pénztárból mindenféle, állandó sürgetés és utánjárás ellenére. Az 1931. év folyamán kiutalt kongruák végösszegére csak az állapítható meg, hogy az összes államsegély a múlt évi 48,000.000 bruttó államsegély helyett ez év folyamán bruttó 30,000.000 leit fognak kitenni, beleértve ezen összegekbe a teológiát és a központi hivatalt megillető államsegélyt is. Lelkészeinket az állandó kongrua-csökkenésen kívül, amelyet rendetlenül és késedelmesen kaptak, súlyosan érintette az általános gazdasági összeroppanás következtében beállt mezőgazdasági árscsökkenés is. Az államsegélynek állandó csökkenése súlyosan érinti a teológiai fakultás gazdasági egyensúlyának biztonságát és minden jel arra mu-

tat, hogy ezen egyetlen lelkészképző főiskolánk fenntartása még súlyos gondokat fog okozni egyházkerületünknek.

Az államsegély jövő évi nagyságáról ezidőszert semmi biztosat igazgatótanácsunk nem tud, de a szerzett értesüléseink alapján további lényeges államsegély redukciókra van elkészülve.

Az elmúlt évben egyházkerületünk 2,600.000 leit kitevő iskolai államsegélyt kapott, melyet az összes tanítók és tanárok részére igazgatótanácsunk annak idején kiadott. Az ezévi iskolai államsegély összege még teljes bizonytalanságban van, de el lehetünk készülv e téren is újabb redukciókra.

Az egyházkerületi pénztár éveken keresztül előlegeket bocsájtott a kiutalt kongrua térére lelkészeinknek. Ezt az előleg rendszerét igazgatótanácsunk a kongruának állandó bizonytalansága miatt további intézkedésig a mult év végén beszüntette s újra ez év szeptemberében nyitotta meg a tanítató szülők részére és olyan lelkészek részére, kiknek családjában súlyosabb természetű betegség Yordult elő. Később igazgatótanácsunk úgy határozott, hogy az egyházmegyék részére egy bizonyos összeget rendelkezésre fog bocsájtani, ahol ennek szüksége mutatkozik előlegek folyósítására.

Jelentjük a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlésnek, hogy az a pénzügyi válság és gazdasági krízis, mely Romániában, de talán az egész világon minden gazdasági vérkeringést megállított, egyházkerületünk pénztárának fizetőképességét a minimumra redukálta. Az egyházkerületi pénztár jövedelmei nem folynak be, a különböző pénzügyintézetekben elhelyezett betétjeihez az általános bankkrízis miatt nem tud hozzájutni, s így érthető, hogy fizetési kötelezettségeinek az egyházkerületi pénztár is csak korlátoltan s a rendelkezésre álló készpénzmenyenyiség erejéig tud eleget tenni. Reméljük, hogy sikerülni fog pár hónap alatt az egyházkerületi pénztár mobilitását helyreállítani.

Méltóságos és Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Kötelességszerűen, de egyszersmint sajnálattal jelentjük az alábbiakat:

Közelebbről az elmúlt hetekben az erdélyi magyarság életében, mely kétségkívül legsúlyosabb perceit éli, olyan gazdasági események történtek, melyekről annál is inkább kötelességünk beszámolni, mivel ezen események egyházunkat is súlyosan érintik s következményeiben egyelőre beláthatatlan. Ismeretes a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés előtt az a világgazdasági krízis, melynek örvényében benne fekszik az erdélyi magyarság.

November 2-án a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R.-T., melynek mérlege feltétlenül aktív és sok millió tartalékkal rendelkezik, a bizalmi válság és az általános pénzhiány következtében kényszeregyezségi ajánlatot tett és kényszeregyezségi eljárást indított meg. Az utóbbi hónapokban jelentékeny betétet fizetett ki s a további ostromot, jöllehet a háta mögött a Pesti Hazai Takarékpénztár állott, a magyarországi általános krízis következtében és az ott fennálló devizakorlátozó törvények miatt nem bírta. A hitelezők kielégítésére 100%-os tőkevisszafizetést ígér, 3 év alatt olyképen, hogy az első évben 14%-ot, a második évben 26%-ot, s a harmadik évben 60%-ot fizet vissza, ez utóbbi évben 4%-os kamattérítéssel.

Kétségtelenül, hogy ennek a nagy magyar pénzügynek nehéz helyzete az egész erdélyi magyarságot súlyosan érinti és egyszerre állította meg a már amúgy is haldokló gazdasági élet egész vérkeringését.

Egyházkerületünket közléről érinti e pénzügynek kényszeregyezségi ajánlata, mert köztudomásúlag ez a pénzügyet úgy szerepelt, mint az erdélyi református egyházkerület házi pénzügyete.

Az egyházkerületi pénztár érdekeltsége ennél a pénzügyetnél a szászvárosi kollégium tulajdonát képező 4,000.000 leies betét s magának az egyházkerületnek egy 3,000.000 leies folyószámla követelése.

Az általános gazdasági helyzetnek egyházunkat érintő hatása a felsorolt betétek kamatainak elmaradásán kívül különösen abban rejlik, hogy egyházkerületünknek minden jövedelme ezidőszerint teljes bizonytalanná vált, az egyházközségeknek kiadott kölcsönök nemcsak nem törlesztetnek az általános nyomorúság miatt, de a kamatokból sem folyik be semmi. A házbérek behajtása a legnagyobb küzdelembe kerül, utólagosan és hátrálékokkal dolgozva állandóan, az iskolák fenntartására szolgáló egyetemes egyházi adó jövedelmünket az általános leszegényedés miatt ebben a tanévben és a következő években többre nem becsülhetjük, mint az eddigi e címen befolyt jövedelem maximális 40%-ára.

Ez utóbbiból következik az a szomorú és következményeiben beláthatatlan valóság, hogy egyházi intézményeinknek az eddigi mértékben való fenntartása teljesen lehetetlenné vált.

A Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R.-T.-nál lévő tőkeérdekeltségeink megmentésére minden reményünk meg van.

Jelentjük továbbá, hogy az 1929. évi rendes közgyűlés óta jóváhagyattak a következő

A) Ingatlan eladások, vételek; adásvételi, csere, ajándékozás és haszonbérleti szerződések, egyezségek.

380—1930. Az egyházkerület tulajdonát képező bukaresti Str. Sf. Voivozi 50 szám alatti iskolaépület középrészének emeletén levő helyiségek bérbeadása tárgyában a bukaresti Magyar Diákotthonnal kötött haszonbéri szerződés.

595—1930. Hosszu Borbála és Hosszu Rozália nagysomkuti lakosok a nagysomkuti egyháznak adományozták 10 hold első osztályú földjüket.

1202—1930. A györgyfalvi egyháznak Jankó István és társaival kötött adásvételi szerződése.

596—1930. A kendilónai egyház határozata 5 hold kisenői föld eladása tárgyában.

290—1930. A magyarborgói egyháznak Gergely Mihály Mihályé magyarborgói lakóssal kötött adásvételi szerződése 22—1929 sz. határozata alapján.

718—1930. A szilágyszéri egyháznak id. Mihály Gergely szilágyszéri lakósnak átadandó föld tárgyában kelt határozatai.

12053—1929. A magyarfülpösi egyház ingatlan eladása.

889—1930. A székelytamásfalvi egyház ingatlan eladása. Nem engedélyeztetett.

1295—1930. A brádi egyháznak Brádi Alberttel kötött adásvételi szerződése.

13575—1930. A marosvásárhelyi egyháznak Csiki Ferenc és nejével kötött szerződése.

2797—1939. A mikóujfalusi egyháznak Giurca Tódor és nejével kötött adásvételi szerződése.

3543—1930. A hátszegi egyháznak Bocau Iuon nagypesényi lakóssal kötött adásvételi szerződése.

2874—1939. Az alsókarácsonyfalvi egyháznak Marginean Jakab és társával kötött adásvételi szerződése.

3457—1930. A nagyenyedi kollegiumnak Dezső Dénes és Ince Józseffel kötött haszonbéri szerződése.

3287—1930. A szentgyedyi egyháznak Puion Iuon és társaival kötött adásvételi szerződése.

1705—1930. A nagyenyedi Bethlen kollegiumnak Bartha Mártonnal kötött bérleti szerződése.

4509—1930. Az oroszfájai egyháznak Péterfi István és nejével kötött adásvételi szerződése.

5482—1930. A marosvásárhelyi egyháznak Csiszér Albert és nejével kötött adásvételi szerződése.

7569—1930. A marosvásárhelyi egyháznak Solyom Póli-val kötött adásvételi szerződése.

6748—1930. A beszercei egyház kisbudoki földjeinek eladása.

7646—1930, A magyarbagói egyháznak Demeter Pál és Mucsi Jánossal kötött adásvételi szerződesei.

7179—1930. A mezőkapusi egyháznak Sándor Béla, István, Anna és Ágnes közös birtokosokkal kötött adásvételi szerződesei. Adomány.

4385—1930. Az újtor dai egyház üres telkének eladása.

7122—1930. A rettegi egyháznak id. Szilágyi Alberttel kötött adásvételi szerződése.

7276—1930. A seprődi egyházközség ingatlan eladása.

7527—1930. A nyiresi egyháznak Asztalos Györggyel kötött adásvételi szerződése.

7180—1930. A mezőszengyeli egyháznak Br. Bornemisza Andrásné, szül. gr. Teleki Polixenával kötött adásvételi szerződése. Adomány.

5195—1931. A nagyborosnyai egyháznak Nagyborosnyó politikai községgel kötött adásvételi szerződése.

5354—1930. A mezőmadarasi egyháznak Balázs István-nal kötött adásvételi szerződése.

5047—1930. A székelytompai egyháznak Ráduly Mihály-lyal kötött adásvételi szerződése.

4882—1930. A feldobolyi egyháznak Popica Alexandru és társaival kötött adásvételi szerződése.

11491—1930. A nyáradandrásfalvi egyháznak Gábor Andrással kötött adásvételi szerződése.

10639—1930. A nyáradandrásfalvi egyháznak Majláth Sándor és társaival kötött adásvételi szerződesei.

11048—1930. Az erdőszentgyörgyi egyháznak Tomcsik Amáliával kötött adásvételi szerződése.

10753—1930. A tötöri egyháznak Sipos János és neje szarvaskendi lakókkal kötött adásvételi szerződése.

9887—1930. A marosvásárhelyi egyháznak Kerekes Zsuzsanna; továbbá Nán Nikulae és Csató Gizellával kötött adásvételi szerződése.

9792—1930. Az alvinci egyháznak Butyka Gyula és társai nagyszebeni lakósokkal kötött adásvételi szerződése.

10522—1930. A kéroői egyháznak özv. Kiss Miklósnéval kötött adásvételi szerződése.

9796—1930. A bálványosváraljai egyháznak Miklós Ferenc és nejevel, továbbá Hempel Jánossal kötött adásvételi szerződése.

9343—1930. A magyarrégeni egyháznak Máté Sándor és Máté Annával kötött adásvételi szerződése.

9254—1930. A nagyenyedi Bethlen kollégiumnak Szimon Gavrilla vingárdi és Avram Samoila székácspreszákai lakósokkal kötött adásvételi szerződése.

8414—1931. A mezősámsondi egyháznak gr. Bethlen István, András, Gábor, ifj. gr. Bethlen Istvánnal kötött adásvételi szerződése. Adomány.

8265—1930. A sepsibesenyői egyháznak Kovács István és nejevel kötött adásvételi szerződése.

3945—1931. A nagyenyedi Bethlen kollégiumnak Dezső Dénessel kötött haszonbéri szerződése.

2405—1931. A türei egyháznak Türe politikai községgel kötött adásvételi szerződése.

1493—1931. A küküllővári egyháznak Bodoguj Nikolai-val kötött csereszerződése.

1999—1931. A viczei egyháznak Szabó Márton és Szabó Mihállyal kötött adásvételi szerződése.

6160—1931. A nagyenyedi Bethlen kollégiumnak Jégh Gyözövel kötött haszonbéri szerződése.

7420—1931. Az enyedszentkirályi egyháznak Muszta Károlyval kötött adásvételi szerződése.

6667—1931. A lisznyói egyháznak Barabás Gerővel kötött adásvételi szerződése.

5168—1931. A csekefalvi egyháznak Rácz Áron és nejevel kötött csereszerződése.

5748—1931. A nyárádszentbenedeki egyháznak Inceze Józsefnéval kötött adásvételi szerződése.

7235—1931. A rétyi egyháznak Gazda Jenő főgondnokkal kötött adásvételi szerződése. Adomány.

7234—1931. A léczfalvi egyházközségnek az iskolatelek eladása tárgyában a politikai községgel kötött egyezsége.

9094—1931. A nagyenyedi Bethlen kollégiumnak Brandieu Liviu-val kötött adás-vételi szerződése.

B) Díjlevelek.

11321—1929. A kidei egyház új papi díjlevele.

2943—1930. A székesi egyház kántortanítói új díjlevele.

6149—1930. A nagybaczoni egyház új kántortanítói díjlevele.

4554—1930. A lukafalvi egyház új papi díjlevele.

7123—1930. A mezőverese gyháza i egyház új papi díjlevele.

7865—1930. A széki egyház új papi díjlevele.

10891—1930. A kovásznai egyház új kántori díjlevele.

10430—1930. A vadasdi egyház új papi díjlevele.

10101—1930. A magyarnemegyei egyház papi és kántori díjlevelei.

8498—1930. A gyergyószentmiklósi egyház papi díjlevele.

2662—1931. A szilágyfőkereszturi egyház új papi díjlevele.

3419—1931. A kolozsvár hidelvei egyház új papi díjlevele.

4675—1931. Az újtordai egyház új kántori díjlevele.

5290—1931. A sóváradi egyház új kántori díjlevele (nem hagyatott jóvá).

9536—1931. Az ördöngösfüzesi új papi díjlevél.

C) Építkezések.

2885—1930. A mezősámsondi egyház iskola építése.

3759—1930. A kecsedkisfaludi egyház iskola építése.

4020—1930. Az algyógyi egyház templom építése.

7277—1930. A gyulakutai egyház iskola építése.

4761—1930. A mocsolyai egyház papilakás építése.

4339—1930. A magyarlétai egyház templom javítása.

8606—1930. Az ocfalvi egyház templomtorony építése.

3982—1931. Az árpástói egyház iskola építése.

1423—1931. A kovásznai egyház vajnafalvi templom építése.

7558—1931. A szamosfalvi egyház iskolaépület átalakítása.

8142—1931. Az alsótöki egyház iskola kulturház építése.

IV. Jelentés az egyházkerületi iratterjesztés állapotáról.

Az iratterjesztés 1929. évben 9240 énekeskönyvet, 2880 bibliát és bibliai részt, 598 imakönyvet, 26.507 valláskönyvet, 8899 különböző könyvet és füzetet, összesen 48.124 darabot adott el. Az év folyamán kihelyezett könyvek és iratok értéke *1,529.352 lei*. A künnlevőség *622.080.40 lei*. Kiadványaink 1929-ben: Imhol az urnak szolgálója, Ref. presbiter kiskátéja, az Agenda, A mi istentiszteletünk a Tordai Nagyhét emlékönyve, A damaszkuszi fény, Maradj velem III. kiadása, Erdélyi ref. templomok és tornyok, az Erdélyi ref. Egyházkerület valláskönyvei a népiskolák I.—VI., a középiskolák I.—II. oszt. számára, Kegyelemből hit által III. kiadása, Borsay choralkönyv, Ref. Naptár.

1930. évben eladott az iratterjesztés 6899 énekeskönyvet, 2659 bibliát és bibliai részt, 391 imakönyvet, 24.173 valláskönyvet, 7220 különböző könyvet és füzetet, összesen 41.342 darabot. Az év folyamán kihelyezett könyvek és iratok értéke *1,378.632 lei*. Künnlevőségek *636.251.65 lei*. Kiadványai 1930-ban: Az istenes vén ember, Bethlen Miklós, Kis ágendáskönyv, Kálvinista jellemképek, Református keresztyén hitvallás az elemi isk. VII., középiskolák III. osztálya számára, énekeskönyv IV. kiadás, Heidelbergi káté II. átdolgozott kiadás, Ref. Naptár.

Tisztelettel kérjük a főtiszteletű és méltóságos Egyházkerületi közgyűlést, hogy jelentésünket jóváhagyólag tudomásul venni, intézkedéseinket és határozatainkat megerősíteni, illetve határozattá emelni méltóztassék.

Az erdélyi református egyházkerület igazgatótanácsa.

Ugron István
egyházkerületi főgondnok.

Dr. Makkai Sándor
püspök.

Vásárhelyi János
ehker. főjegyző, püspökhelyettes.

Almási Samu, dr. Darkó Ákos, dr. Illés Gyula, Mester Mihály
előadó tanácsosok.